

ความเ็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันสภาพสังคมในเขตกรุงเทพมหานครมีลักษณะซับซ้อน และมีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ อย่างมาก ทั้งทางด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ความหนาแน่นของประชากร การคมนาคม การแข่งขัน ตลอดจนการแข่งขันในการประกอบอาชีพซึ่งส่งผลกระทบต่อวิถีการดำเนินชีวิตของบุคคล สภาพสังคมบีบบังคับให้บุคคลต้องพึ่งตนเองเพื่อความอยู่รอด ความกดดัน อันเป็นผลจากการแข่งขันและการแข่งขันในด้านอาชีพ ทำให้บุคคลมีลักษณะเห็นแก่ตัว ซิงคิงเห็น ซิงไหวซิงพริบ ขาดความจริงจัง พยายามปรับตัวทุกอย่างเพื่อการเป็นผู้ชนะและอยู่ในสังคมอย่างสุขสบาย บุคคลที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครจึงจำเป็นต้องใช้ความสามารถในการกำกับการแสดงออกของตนเพื่อการปรับตัวให้เป็นที่ยอมรับของกลุ่มหรือบุคคลภายในสังคมที่มีการปฏิสัมพันธ์ด้วย ดังที่ Snyder (1987:60) กล่าวว่า "บุคคลที่มีการกำกับการแสดงออกของคนที่สูงเหมาะที่จะดำเนินชีวิตอยู่ในโลกแห่งการแข่งขัน" ขณะที่สภาพสังคมชนบทบุคคลมีวิถีความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย มีการพึ่งพาอาศัยกันมากกว่าที่จะมีการแข่งขันแข่งขันในด้านอาชีพ ด้วยเหตุผลดังกล่าวบุคคลที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร จึงต้องพัฒนาความสามารถของคนให้แตกต่างไปจากคนชนบทในด้านต่าง ๆ อาทิเช่นความสามารถในการเข้าสังคม ความเชื่อมั่นในตนเองความสามารถในการเข้ากลุ่ม ความเป็นตัวของตัวเอง รวมทั้งความสามารถในการควบคุมตนเอง หรืออาจกล่าวได้ว่า บุคคลที่อาศัยอยู่ในชนบทมีความจำเป็นต้องมีการกำกับการแสดงออกของคนที่น้อยกว่าบุคคลที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร

วิจัยจำเป็นต้องมีลักษณะดังกล่าวเพื่อช่วยในการปรับตัวอย่างมากได้แก่ วิชผู้ใหญ่วัยที่ทำงานแล้วและประกอบอาชีพในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีอายุระหว่าง 20-40 ปี วิชนี้ นับว่าเป็นช่วงวิกฤตแห่งการปรับตัว เป็นวัยแห่งการบรรลุนิติภาวะ เป็นวัยแห่งปัญหา

เป็นวัยแห่งการเลือกและประกอบอาชีพ เป็นวัยเข้าสู่การแต่งงาน เป็นวัยแห่งการมีความ
 ดึงเครียดทางอารมณ์ ทั้งเป็นวัยแห่งการเริ่มสร้างหลักฐานของชีวิต ดังที่ Havighurst
 (1972) ได้กล่าวถึง งานพัฒนาการของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นไว้ว่าประกอบด้วย การเลือกคู่
 ครอง การแต่งงาน ความเป็นพ่อเป็นแม่ การประกอบอาชีพ และการเลือกกลุ่มสังคม

Snyder (1979:7) ได้เสนอว่า "มนุษย์ต้องอาศัยอยู่ในสังคม และต้องมี
 ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นภายในสังคมที่แวดล้อมก่อให้เกิดความต้องการที่จะสร้างภาพพจน์ที่เหมาะสม
 ในสถานการณ์นั้น ๆ ในสังคมเพื่อให้ตนเป็นที่ชื่นชอบและประทับใจต่อผู้ที่มีปฏิสัมพันธ์ด้วย"
 ทั้งนี้ชี้ว่าทุกคนจะมีความสามารถในการกำกับการแสดงออกของตนให้เข้ากับผู้อื่นในทุกสภาวะ
 การณ์ได้เท่าเทียมกันทั้งหมด ความแตกต่างทางพันธุกรรมและบทบาทของสิ่งแวดล้อม การ
 ถ่ายทอดทางสังคม ยังเป็นตัวที่ส่งผลกระทบต่อบุคคลมีความสามารถในการกำกับการแสดง
 ออกของตนแตกต่างกันออกไป (Snyder, 1987:138) พันธุกรรมอย่างเดียวกันในสภาพ
 แวดล้อมต่างกันหรือสภาพแวดล้อมเหมือนกันแต่มีพันธุกรรมต่างกันย่อมสามารถก่อให้เกิดการ
 กำกับการแสดงออกของตนที่ต่างกัน ซึ่งจะนำไปสู่พฤติกรรมการแสดงออกในรูปแบบต่าง ๆ
 ดังนั้นกระบวนการถ่ายทอดทางสังคม (Socialization process) จึงเป็นกระบวนการ
 ที่มีความสำคัญต่อพัฒนาการกำกับแสดงออกของตน (Graziano & others, 1987: 571-
 576) ดังที่ Gangestad & Snyder (1985:217-349) ได้เสนอว่า "ความ
 แตกต่างของการกำกับแสดงออกของตนในวัยผู้ใหญ่ สะท้อนให้เห็นถึงสภาพแวดล้อมและ
 ประสบการณ์ในอดีตของแต่ละบุคคล ซึ่งจะมีความแตกต่างกันไปในแต่ละสังคม"

เนื่องจากบุคคลจะต้องเผชิญกับกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมตั้งแต่แรกเกิดไป
 จนตลอดชีวิต ดังนั้นบุคคลจึงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับตัวให้เข้ากับความคาดหวัง มาตรฐาน
 วัฒนธรรม และข้อบังคับต่าง ๆ ของกลุ่มที่อาศัยอยู่ โดยการควบคุมความต้องการของตน
 และแสดงพฤติกรรมให้เป็นที่ยอมรับของกลุ่ม (สุพิตรา สุภาพ, 2531:94) นอกจากนี้
 กระบวนการดังกล่าวยังทำให้เกิดการเรียนรู้บทบาททางสังคม (Social Roles) เพื่อ
 ให้บุคคลได้มีการแสดงบทบาทที่เหมาะสมในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นตามกาลเทศะและโอกาส
 ต่างๆ ตลอดจนทำให้เกิดทักษะ (Skills) ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและปรับตัวให้เข้ากับ
 สภาพแวดล้อมทางสังคม ในสังคมที่มีความเป็นอยู่อย่างง่าย ๆ จะมีการถ่ายทอดวัฒนธรรม
 ประเพณี โดยอาศัยการเลียนแบบการปฏิบัติในชีวิตประจำวัน แต่ในสังคมที่มีความก้าวหน้า
 ทางเทคโนโลยีจะมีการเรียนรู้ทักษะในเรื่องเกี่ยวกับเพื่อนร่วมสังคม กระบวนการถ่ายทอด

ทางสังคมจึงมีอิทธิพลค่อนข้างมาก และรูปแบบของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อม ทำให้มนุษย์ได้มีประสบการณ์หลาย ๆ แบบ และเลือกเอาแบบที่คิดว่าเหมาะสมที่สุดสำหรับตนมาใช้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสังคมที่ซับซ้อนและมีการแข่งขันสูง การอบรมสั่งสอน ค่านิยมของกลุ่มต่าง ๆ ก็อาจจะมีคุณค่าต่างกัน การแข่งขันกันอาจเป็นคุณค่าที่ขัดกับกลุ่มอื่นก็ได้ ซึ่งบุคคลจะต้องอาศัยประสบการณ์ในการเลือกแนวทางในการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับความต้องการของตน

จากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในสภาพสังคมปัจจุบันดังที่กล่าวมาทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจว่าปัจจัยคัลเจอร์ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมอะไรบ้างที่มีความสัมพันธ์และสามารถทำนายลักษณะการกำกับการแสดงออกของตนได้เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของบุคคลให้มีความสอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบัน ตลอดจนเข้าใจและสามารถทำนายพฤติกรรมทางสังคมในอนาคตได้อีกด้วย

การกำกับการแสดงออกของตน (Self-Monitoring)

แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการแสดงออกของตน (Self-Monitoring)

ทฤษฎีการกำกับการแสดงออกของตน ซึ่งเสนอโดย Mark Snyder (1974) ได้กล่าวว่า "การกำกับการแสดงออกของตน (Self-Monitoring) หมายถึง การสังเกตตนเอง และการควบคุมตนเองโดยอาศัยสถานการณ์เป็นตัวชี้แนะ เพื่อการแสดงออกในสังคมอย่างเหมาะสม" คนที่มี High Self-Monitoring (HSM) จะควบคุมการแสดงออกของตนเพื่อให้เป็นที่พึงปรารถนาของบุคคลอื่นและเป็นผู้ที่มีความรู้สึกไวต่อสิ่งชี้แนะในสังคม อันจะนำไปสู่การแสดงออกที่เหมาะสม นอกจากนี้ยังมีแนวโน้มที่จะรับสิ่งที่เขาเห็นว่าเป็นการสร้างรูปแบบการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่เหมาะสมต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ง่ายอีกด้วย ในทางตรงกันข้ามบุคคลที่มี Low Self-Monitoring (LSM) เป็นผู้ที่ขาดความสามารถหรือแรงจูงใจที่จะทำเช่นนั้น เขาจะแสดงพฤติกรรมที่สะท้อนเจตคติ ลักษณะ อารมณ์ ความต้องการจากภายในของตนเองโดยไม่สนใจต่อปฏิริยาของผู้อื่น

อาจกล่าวโดยสรุปว่า Self-Monitoring หรือการกำกับการแสดงออกของตน หมายถึง ความสามารถในการสังเกต วางแผน ควบคุมตนเองโดยอาศัยสภาพแวดล้อมทางสังคมเป็นตัวชี้แนะ เพื่อการแสดงออกอย่างเหมาะสมในสังคม

ทฤษฎีการกำกับการแสดงออกของคน ของ Mark Snyder

ในการศึกษาเกี่ยวกับ "คน" (Self) ของ Mark Snyder (1972) ได้กล่าวไว้ว่า "มนุษย์เราไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้เพียงลำพัง จำเป็นจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นภายในสังคมซึ่งแต่ละบุคคลจะมีการแสดงออกทางคำพูดและการกระทำที่แตกต่างกันไป ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างภาพพจน์ที่เหมาะสมในแต่ละสถานการณ์" ทฤษฎีการกำกับการแสดงออกของคนมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีบทบาท (Role Theory) ซึ่งกล่าวถึงการแสดงคน (Self-presentation) บทบาทและการกระทำต่าง ๆ ที่บุคคลแสดงออกมาเมื่อมีการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม นอกจากนี้ทฤษฎีการกำกับการแสดงออกของคนยังสัมพันธ์กับทฤษฎีการทำคนให้เป็นที่ยอมรับ (Ingratiation Theory) และทฤษฎีการก่อความประทับใจ (Impression Management Theory) ซึ่งแต่ละบุคคลจะมีความสามารถและแรงจูงใจในการแสดงพฤติกรรมเพื่อให้เกิดความประทับใจกับบุคคลที่มีปฏิสัมพันธ์ด้วยแตกต่างกันไป (Gangsted & Snyder, 1985)

การกำกับการแสดงออกของคน เป็นสิ่งที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นจริงส่วนบุคคล (Private Realities) และ การปรากฏคนในที่สาธารณะ (Public Appearances) Snyder (1987) เสนอแนวคิดเกี่ยวกับ "คน" (Self) ซึ่งมีผลต่อการกำกับการแสดงออกของคนไว้ว่า "บุคคลที่มี LSM เปรียบเสมือนคนในหลักการ (Principled Theory of Self) ซึ่งมีความคิดเป็นของตนเอง ยึดมั่นในหลักการ ค่านิยม เจตคติของตน และแสดงพฤติกรรมทางสังคมที่สอดคล้องกับความรู้สึกริเริ่มคิดของตน ในทางตรงข้ามบุคคลที่มี HSM เปรียบเสมือนคนในทางปฏิบัติ (Pragmatic Theory of Self) บุคคลประเภทนี้จะสามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสมเมื่อต้องมีการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ในสถานการณ์ที่ต่างกันออกไป"

พัฒนาการของการกำกับการแสดงออกของคน

ดังได้กล่าวมาแล้วว่า ความสามารถในการกำกับการแสดงออกของคนอาจเกิดจากการถ่ายทอดทางสังคม พันธุกรรม หรือการพัฒนาไปตามสภาพแวดล้อม เด็กที่มี LSM จะสามารถพัฒนาไปสู่การมี HSM ได้ หากพ่อแม่เปิดโอกาสและสนับสนุนให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในสังคมมากยิ่งขึ้น ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ในสถานการณ์ที่แตกต่างกันออกไป

(Snyder, 1987:139) แต่ถ้าหากพ่อแม่ไม่สนับสนุนให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในสังคม ความสามารถในการกำกับการแสดงออกของคนจะไม่พัฒนาหรือพัฒนาได้ช้า Miller & Maruyama (1976:123-131) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง SM กับ ลำดับการเกิด พบว่า SM มีความสัมพันธ์ทางบวกกับลำดับการเกิด เขาได้ให้เหตุผลสนับสนุนว่าประสิทธิภาพจากการมีปฏิสัมพันธ์กับพี่น้องในวัยเด็กจะส่งผลต่อลักษณะของบุคคลที่จะมีความสามารถในการกำกับการแสดงออกของคนสูงหรือต่ำ นอกจากนั้นบทบาทของพ่อแม่ในการชี้แนะและคาดหวังให้เด็กแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมเมื่อมีการปฏิสัมพันธ์กับพี่น้อง ล้วนเป็นสิ่งที่ส่งผลต่อพัฒนาการของการกำกับการแสดงออกของคนทั้งสิ้น (Musser & Browne, 1991:998)

เราสามารถสังเกตเห็นพัฒนาการของการกำกับการแสดงออกของคนได้ ตั้งแต่ วัยเด็กตอนต้นจากการเล่นกับเพื่อน เด็กที่มี LSM มักจะเลือกเล่นกับเพื่อนที่คนขึ้นชอบ ในขณะที่เด็กที่มี HSM จะเล่นกับเพื่อนที่สนใจของเล่นเหมือนกับตน เมื่อถึงวัยเด็กตอนกลาง การยึดคนเป็นศูนย์กลางจะลดลง เด็กรู้จักที่จะควบคุมพฤติกรรมการแสดงออกของตนเองมากขึ้น จึงพยายามสร้างภาพประทับใจต่อคนที่ตนมีปฏิสัมพันธ์ด้วย การเรียนรู้บทบาท และการเปรียบเทียบทางสังคมเป็นสิ่งที่นำไปสู่พฤติกรรมทางสังคม (Graziano & Others, 1987) ยิ่งเด็กมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลในสังคมมากขึ้นเท่าไร เด็กก็จะมีประสิทธิภาพในการปรับตัวได้ตามสถานการณ์ต่าง ๆ มากขึ้นเท่านั้น (Snyder, 1987:142) ดังเช่นงานวิจัยของ Graziano & Others (1987) ซึ่งได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการทางสังคมของเด็กที่มีการกำกับการแสดงออกของคนต่างกัน พบว่า ระดับ SM มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะในการเปรียบเทียบทางสังคม (Social Comparison) และการมองเห็นคุณค่าในตนเอง (Self-esteem) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่า เด็กที่มี HSM จะมีทักษะในการเปรียบเทียบทางสังคมซึ่งนำไปสู่พฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดีกว่าเด็กที่มี LSM

เมื่อบุคคลย่างเข้าสู่วัยรุ่นซึ่งเป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต วัยรุ่นจะให้ความสำคัญกับเพื่อนมากกว่าพ่อแม่ ดังนั้นเราจึงสามารถสังเกตการกำกับการแสดงออกของคนของวัยรุ่นได้อย่างชัดเจนในเรื่องของ "มิตรภาพ" ซึ่ง Snyder and Smith (1986) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการเลือกคบเพื่อนของวัยรุ่น โดยให้เขียนเรียงความเกี่ยวกับ "มิตรภาพ" พบว่า วัยรุ่นที่มี HSM จะเลือกคบเพื่อนโดยคำนึงถึงความสามารถ การมีกิจกรรมที่คล้ายคลึงกันเป็นพื้นฐาน บุคคลจะมีความผูกพันกันน้อย ในทางกลับกันวัยรุ่นที่มี

LSM จะเลือกคบเพื่อนที่มีค่านิยม ทักษะคิด ความรู้สึกนึกคิดที่คล้ายคลึงกัน มีความจริงใจต่อบุคคลอื่นและมีความคงที่ในพฤติกรรมทำให้บุคคลประเภทนี้จะมีความผูกพัน ลึกซึ้ง เห็นอกเห็นใจ และช่วยเหลือกันมากกว่า

Allen (1986 อ้างถึงใน นิตยา รัตนพิชิต, 2533) ได้ทำการศึกษาความเปลี่ยนแปลงของ SM ในช่วงวัยต่าง ๆ ของบุคคลโดยใช้มาครวัด SM ซึ่ง Lennox และ Wolfe พัฒนาขึ้นในปี ค.ศ. 1984 เพื่อใช้วัดความสามารถในการกำกับการแสดงออกของคนและความรู้สึกไวต่อพฤติกรรมการแสดงออกของผู้อื่นโดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 4 กลุ่มตามช่วงอายุ ดังนี้ 16-18, 21-34, 35-54 และ 55-82 ปี ผลปรากฏว่า ช่วงอายุ 16-18 ปี และ 21-34 ปี เป็นช่วงที่บุคคลมีความสามารถในการกำกับการแสดงออกของคนแตกต่างไปจากช่วงอายุอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงแสดงให้เห็นพัฒนาการการกำกับการแสดงออกของคนที่ชัดเจนในช่วงเข้าสู่วัยผู้ใหญ่

ลักษณะการกำกับการแสดงออกของคนในวัยเด็กนั้นยังไม่คงที่และมีความแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย จนกระทั่งเมื่อเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ (Adults) ลักษณะดังกล่าวจะมีความคงเส้นคงวามากขึ้น จนทำให้เราสามารถมองเห็นความแตกต่างของการกำกับการแสดงออกของคนในแต่ละบุคคลได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น (Snyder, 1987; Graziano & Others, 1987) ดังนั้นจึงเป็นการดีที่จะศึกษาการกำกับการแสดงออกของคนในช่วงวัยผู้ใหญ่ตอนต้น

ปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการของการกำกับการแสดงออกของคน

การกำกับการแสดงออกของคนจัดเป็นลักษณะเฉพาะของบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพ ปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการกำกับการแสดงออกของคน คือ พันธุกรรม (Biological Genetic) และการถ่ายทอดทางสังคม สิ่งแวดล้อม (Environmental Socialization)

พันธุกรรม เป็นตัวกำหนดลักษณะทางกายซึ่งปรากฏให้เห็นได้อย่างชัดเจน โดยการถ่ายทอดทางยีนส์ (Genes) เช่น ลักษณะของผม สีของผิวพรรณ สีของตา โครงสร้างของใบหน้า เป็นต้น นอกจากนี้พันธุกรรมยังมีผลต่อลักษณะนิสัยและสติปัญญาอีกด้วย (สุชา จันทน์เอม, 2533) นักจิตวิทยาเชื่อว่าพันธุกรรมมีผลต่อบุคลิกภาพ โดยเฉพาะด้านความสามารถพื้นฐาน เขาว่าปัญญา ความรวดเร็วในการตอบสนองต่อสิ่งเร้า การมีปฏิสัมพันธ์ได้

ตอบคือสิ่งเข้า ตลอดจนทักษะการเคลื่อนไหว

Dworkin (1977) ได้ทำการศึกษาคู่แฝด 2 ประเภทได้แก่ คู่แฝดแท้ (Identical Twins) และ คู่แฝดเทียม (Fraternal Twins) พบว่า คะแนนที่ประเมินจากมาตรวัดการกำกับการแสดงออกของคนในคู่แฝดแท้คู่เดียวกัน จะมีความแตกต่างกันน้อยกว่าคะแนนที่ได้มาจากคู่แฝดเทียม ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าลักษณะการกำกับการแสดงออกของคนอาจมีต้นกำเนิดมาจากพันธุกรรม ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Gangestad (1984) ที่ได้ทำการศึกษาคู่แฝดแท้ 149 คู่ และแฝดเทียมที่มีเพศเดียวกันอีก 76 คู่ ผู้วิจัยสรุปผลการศึกษาว่า คู่แฝดแท้มีแนวโน้มที่จะมีลักษณะการกำกับการแสดงออกของคนเหมือนกันมากกว่าคู่แฝดเทียม เมื่อนำคะแนนที่ประเมินจากมาตรวัดการกำกับการแสดงออกของคนในคู่แฝดแท้แต่ละคู่มาหาความสัมพันธ์กัน พบว่า มีอัตราความสัมพันธ์ (.95) สูงกว่าคะแนนการกำกับการแสดงออกของคนในคู่แฝดเทียม (.74) ดังนั้นพันธุกรรมจึงนับเป็นต้นกำเนิดของการกำกับการแสดงออกของคนโดยมีฮีนส์เป็นตัวกำหนด แต่ในขณะที่เดียวกันก็ต้องการสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการพัฒนาความสามารถดังกล่าวต่อไป (Snyder, 1987:138)

การถ่ายทอดทางสังคมและสิ่งแวดล้อม กระบวนการถ่ายทอดทางสังคมเป็นกระบวนการที่บุคคลจะได้เรียนรู้วิถีทางของวัฒนธรรม ค่านิยม ประเพณีต่าง ๆ ประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนรู้เป็นชั้น ๆ จากตัวแทนการถ่ายทอดทางสังคม จะส่งผลทำให้บุคคลเกิดอัตมโนทัศน์ และพยายามปรับตัวเข้าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม (Gerrol, 1991:3561-A) สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวบุคคล ล้วนเป็นสิ่งที่สามารถส่งผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อพัฒนาการทางร่างกายและจิตใจของบุคคลได้ สิ่งแวดล้อมประเภทเดียวกันอาจมีอิทธิพลต่อบุคคลแตกต่างกัน ซึ่งแต่ละบุคคลจะมีการตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมประเภทเดียวกันในลักษณะที่ต่างกันไป บุคลิกภาพ การวางตัวในสังคม การแสดงพฤติกรรม บทบาทต่าง ๆ และเจตคติของบุคคลล้วนมีผลมาจากสภาพแวดล้อมที่บุคคลได้รับมาตั้งแต่วัยเด็ก ซึ่งกว่านั้น สิ่งแวดล้อมอาจช่วยส่งเสริมหรือทำลายความสามารถและคุณลักษณะที่จะพัฒนาเป็นบุคลิกภาพที่ถาวรของแต่ละบุคคลได้ (นิคธา รัตนพิชิต, 2533) สามารถกล่าวโดยสรุปได้ว่า บุคคลจะสร้างลักษณะบุคลิกภาพของคนตามประสบการณ์ที่ได้รับนั่นเอง และสภาพแวดล้อมทางสังคมรวมทั้งประสบการณ์ชีวิตจะมีผลต่อลักษณะการกำกับการแสดงออกของคน ซึ่งความแตกต่างในลักษณะดังกล่าวสามารถสังเกตเห็นได้เพียงเล็กน้อยเท่านั้นในวัยเด็ก (Young Children) แต่จะสังเกตเห็นได้อย่างชัดเจนมากขึ้นในวัยผู้ใหญ่ (Gangestad & Snyder, 1985;

Graziano & Others, 1991:571)

บุคคลที่มีการกำกับการแสดงออกของคนต่างกันจะมีพฤติกรรมการแสดงออก และรูปแบบของการติดต่อกันระหว่างบุคคลต่างกันด้วย เช่น เด็กที่มี HSM มีแนวโน้มจะเลือกคบเพื่อนโดยคำนึงถึงคุณลักษณะภายนอก เช่น รูปร่างหน้าตา เป็นต้น ในขณะที่เด็กที่มี LSM มีแนวโน้มจะเลือกคบเพื่อนที่มีทัศนคติ ค่านิยมสอดคล้องกัน เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่มีการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นมากขึ้น องค์ประกอบเหล่านี้จะเป็นแรงจูงใจสำคัญที่ทำให้บุคคลมีการแสดงออกที่แตกต่างกัน รวมทั้งมีอิทธิพลต่อพัฒนาการของการกำกับการแสดงออกของคนของบุคคลด้วย

Snyder & Manson (1975) ได้ทำการศึกษาเรื่อง บทบาทสำคัญของตัวชี้แนะ (CUE) โดยจัดกลุ่มให้นักเรียนอภิปรายโดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่ม HSM และ LSM ซึ่งรับรู้ว่าการอภิปรายนี้จะได้รับการบันทึกเทป และนำเสนอต่อที่ประชุมและกลุ่ม HSM และ LSM ซึ่งรับรู้ว่าการอภิปรายนี้จะได้รับการเก็บไว้เป็นความลับ ผลปรากฏว่ากลุ่มที่มี LSM จะแสดงบทบาท เจตคติตามความรู้สึกนึกคิดของตน โดยไม่ได้ให้ความสำคัญว่าการอภิปรายดังกล่าวจะได้รับการบันทึกเทปหรือไม่ ในขณะที่กลุ่ม HSM ที่รับรู้ว่าการอภิปรายมีการบันทึกเทปจะแสดงความคิดเห็นให้สอดคล้องกับกลุ่มน้อย เพราะไม่ต้องการได้ชื่อว่าเป็นผู้ตาม ส่วนกลุ่ม HSM ที่รับรู้ว่าการอภิปรายจะถูกเก็บเป็นความลับจะพยายามแสดงความคิดเห็นสอดคล้องกับกลุ่มเพื่อให้ได้รับการยอมรับ งานวิจัยนี้จึงแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของสภาพแวดล้อมทางสังคมที่พวก HSM ใช้เป็นตัวกำหนดในการกำกับการแสดงออกของคนในรูปแบบที่แตกต่างกัน

บุคคลที่มีลักษณะการกำกับการแสดงออกของคนสูงมีแนวโน้มที่จะรับสิ่งที่เขาพบเห็น หรือได้เรียนรู้มา เป็นทิศทางในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในทางปฏิบัติ และจะสร้างรูปแบบของการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ที่จะส่งเสริมให้มีการปฏิสัมพันธ์ที่เหมาะสมตามสถานการณ์ต่าง ๆ ในทางตรงกันข้ามบุคคลที่มีการกำกับการแสดงออกของคนต่ำจะสร้างรูปแบบของการปฏิสัมพันธ์ โดยใช้เจตคติ อารมณ์ และความรู้สึกของตนเป็นทิศทางในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (ศิริณี ลิขิตวณิชกุล, 2535: 7)

สรุปว่าพันธุกรรมและการถ่ายทอดทางสังคมสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยที่สำคัญในพัฒนาการของการกำกับการแสดงออกของคน โดยที่พันธุกรรมเป็นตัวกำหนดขอบเขต และการถ่ายทอดทางสังคม สิ่งแวดล้อมเป็นตัวสร้างเสริมหรือทำลาย

การประเมินการกำกับการแสดงออกของคน

ตามทฤษฎีการกำกับการแสดงออกของคนของ Mark Snyder (1974) ได้กล่าวถึง การกำกับการแสดงออกของคนว่าเป็นการสังเกต และควบคุมตนเอง โดยอาศัยสถานการณ์เป็นตัวชี้แนะเพื่อการแสดงออกในสังคมอย่างเหมาะสม มาตรฐานการกำกับการแสดงออกของคนที่เขานำมาใช้ครั้งแรกมีจำนวน 25 ข้อ วัดค่าความเที่ยงแบบสอดคล้องภายใน (Internal Consistency) ด้วยสูตร KR-20 ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ +.66 (Gangsted and Snyder, 1965) และวัดค่าความเที่ยงแบบสอบซ้ำในช่วงเวลา 1 เดือนมีค่าเท่ากับ +.83 (Snyder, 1974) และเมื่อนำมาตรนี้ไปหาความสัมพันธ์กับมาตรอื่น ๆ พบว่า มาตรวัด SM มีความสัมพันธ์ค่า ในทางตรงกันข้ามกับ M-C SDS (Marlowe - Cravne Social Desirability Scale) ($r = -.1874$ ($P < .01$)) ซึ่งเป็นมาตรที่ใช้วัดการทำให้เป็นที่พึงปรารถนา หรือวัดความต้องการได้รับการยอมรับ (Need for Approval) อย่างไรก็ตามบุคคลที่มีความต้องการยอมรับสูง อาจขาดความสามารถ ขาดทักษะในการแสดงออก รวมทั้งขาดการควบคุมการแสดงออกให้เป็นที่ยอมรับ (Snyder, 1987: 24) ส่วนพวก HSM จะเป็นพวกที่มีความไวต่อสถานการณ์และใช้สภาพแวดล้อมเป็นตัวชี้แนะในการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม สามารถควบคุมการแสดงออกของคนเพื่อเป็นที่ยอมรับ นอกจากนี้มาตรวัด SM ยังมีความสัมพันธ์ค่าในทางตรงกันข้ามกับ Christic and Geis's Machiavellianism ($r = -.0931$) ซึ่งเป็นพวกที่ชอบใช้เล่ห์เหลี่ยมต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายของคนโดยไม่คำนึงถึงผู้อื่น ส่วนพวก HSM จะพยายามสร้างภาพประทับใจกับผู้อื่นและปรับตัวให้เข้ากับคนในกลุ่ม

Snyder & Gangsted (1985) ได้นำมาตร 25 ข้อมาทำการวิเคราะห์องค์ประกอบใหม่ โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบแบบไม่มีการหมุนแกน และคัดเลือกข้อกระทงที่มีน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ +.15 ขึ้นไป จึงได้มาตรวัด SM ใหม่ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 18 ข้อกระทงประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การควบคุมการแสดงออกของคน (Expressive Self-control)

หมายถึง ความสามารถในการควบคุมการแสดงออก ความสามารถในการเล่นเกม ความสามารถที่จะซ่อนเร้นอารมณ์ หรือความรู้สึกที่แท้จริงไว้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ

2. การแสดงออกทางสังคม (Social Stage Presence) หมายถึง ความสามารถในการทำตนให้เป็นจุดสนใจของกลุ่ม ความสามารถเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ได้อย่างสนุกสนานโดยไม่รู้สึกระหำ

3. การแสดงออกตามความคาดหวังของคนอื่น (Other-directed Self-presentation) หมายถึง ความสามารถในการแสดงออกตามความคาดหวังของผู้อื่น หรือความพยายามจะทำให้ผู้อื่นพึงพอใจ

แล้วนำมาตรทั้ง 18 ข้อ มาหาค่าความสอดคล้องภายในโดยวิธีสัมประสิทธิ์อัลฟา มีค่าเท่ากับ .70 และมีค่าสหสัมพันธ์กับมาตร 25 ข้อ = .93

Briggs & Cheek (1988) ได้ทำการศึกษามาตร SMS ฉบับ 25 ข้อ ของ Snyder (1974) อีกครั้งโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบแบบหมุนแกนได้พบองค์ประกอบ 2 องค์ประกอบดังนี้

1. องค์ประกอบเอ (General Factor A) เป็นการแสดงออกในที่สาธารณะ (Public Performing) ที่มีความสัมพันธ์กับลักษณะการชอบแสดงออก (Exhibitionism) และการชอบสมาคม

2. องค์ประกอบบี (General Factor B) เป็นการได้รับอิทธิพลจากผู้อื่น (Other-directedness) ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความอาย (Shyness) และมีความสัมพันธ์ทางลบกับการเห็นคุณค่าในตนเอง (Self-esteem)

ซึ่งผู้วิจัยได้เสนอว่าองค์ประกอบเอหรือการแสดงออกในที่สาธารณะนั้นเปรียบเสมือนองค์ประกอบด้านการแสดงออก (Action) และองค์ประกอบด้านการชอบสมาคม (Extraversion) ส่วนองค์ประกอบบีก็เทียบได้กับการได้รับอิทธิพลจากผู้อื่นเหมือนเดิม สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำมาตร SM 18 ข้อ (Snyder & Gangsted, 1905) มาพัฒนาซึ่งมีรายละเอียดอยู่ในเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

จากแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแสดงออกของคนดังที่กล่าวมาแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการกำกับการแสดงออกของคนว่าเป็นเรื่องที่น่าสนใจในสังคมที่มีการแข่งขัน (Danheiser & Graziano, 1982 quoted in Graziano & others, 1987: 571) ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจว่าจะมีปัจจัยใดบ้างในกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมและสิ่งแวดล้อมที่มีอำนาจในการทำนุภาพกำกับการแสดงออกของคน

ปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับการกำกับการแสดงออกของคน

กระบวนการถ่ายทอดทางสังคม (Socialization) จัดเป็นกระบวนการปะทะสัมพันธ์ (Interaction Process) ที่เสริมแต่งพฤติกรรมของบุคคลให้เข้ากับความคิดหวังของสมาชิกในกลุ่มที่เขาสังกัดอยู่ กระบวนการนี้ไม่เพียงแต่จะทำให้เด็กค่อย ๆ เรียนรู้วิถีทางของผู้ใหญ่ที่อยู่รอบ ๆ ตัวเขาเท่านั้น แต่ยังรวมถึงกระบวนการที่ผู้ใหญ่ยึดถือและประพฤติปฏิบัติตัวที่เหมาะสมกับความคาดหวังที่สัมพันธ์กับสภาพใหม่ในกลุ่มหรือสังคม บุคคลจะต้องเรียนรู้ความคิด ความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยม ความประพฤติหรือแบบอย่างพฤติกรรมต่าง ๆ เพื่อปรับตัวให้เข้ากับคนอื่น ๆ ในสังคมได้และสิ่งที่เรารู้มานี้ก็จะประกอบเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพของแต่ละบุคคล เป็นการยอมรับขนบธรรมเนียมประเพณีเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการดำรงชีวิต และกำหนดให้มีพฤติกรรมไปในแนวเดียวกับคนอื่น ๆ ในสังคม กระบวนการดังกล่าวกระทำได้ 2 ทาง คือ ทางตรง ได้แก่ การถ่ายทอดทัศนคติและค่านิยมโดยการแนะนำสั่งสอน การที่ปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างชัดเจนและทางอ้อม ได้แก่ การแสดงแบบหรือให้เด็กเรียนรู้จากแบบ (McCall and Simon, 1982:90-95) กระบวนการดังกล่าวกระทำผ่านการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลโดยมีสถาบันที่ทำหน้าที่เป็นตัวแทนในการถ่ายทอดทางสังคม (Agents of Socialization) ได้แก่ ครอบครัว กลุ่มเพื่อน โรงเรียน กลุ่มอาชีพ สถาบันทางศาสนาและสื่อมวลชน เป็นต้น สถาบันทางสังคมเหล่านี้มีบทบาทและมีความสำคัญต่อบุคคลแตกต่างกันไปในแต่ละช่วงอายุของบุคคล (สุกานดา นันทองคำ, 2535) โดยที่ครอบครัวจัดว่าเป็นสถาบันที่สำคัญที่สุด และเปรียบเสมือนตัวจักรในกระบวนการถ่ายทอดทางสังคม เพราะนอกจากจะให้การตอบสนองทางด้านร่างกายแก่เด็กแล้ว ครอบครัวยังเป็นสถาบันที่แสดงบทบาทหน้าที่ในการให้ความรัก ความอบอุ่นและความมั่นคงด้านจิตใจแก่เด็ก (Biblarz, 1992) ดังนั้นบรรพบุรุษและสภาพชีวิตภายในครอบครัวจึงมีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิด เจตคติ ค่านิยม ตลอดจนพฤติกรรมของเด็ก (เกษมเกษมณิกกุล, 2534; งามนุช โรจนเลิศ, 2533; นันทา แกนธานี, 2534; พรสุภา ดิษยวราธนะ, 2534)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว สถาบันครอบครัวจึงจัดเป็นสถาบันที่สำคัญที่สุดในกระบวนการถ่ายทอดทางสังคม ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาองค์ประกอบที่สำคัญของกระบวนการดังกล่าว ซึ่งนอกจากวิธีการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่แล้ว ยังมีปัจจัยอื่น ๆ อีกที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการถ่ายทอดทางสังคม ซึ่งจากการประมวลผลการวิจัยในประเทศไทยเกี่ยวกับ การอบรมเลี้ยงดูโดยคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจ เรื่องการอบรมเลี้ยงดู (2526; 27-34

อ้างอิงใน ทัศนา แทนธานี, 2534:2)พบว่า ตัวแปรที่เด่นชัดในองค์ประกอบของครอบครัว ซึ่งมีส่วนสัมพันธ์กับบุคลิกภาพของบุคคลนั้น ได้แก่ สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ลำดับ การเกิดของบุตร เป็นต้น ตัวแปรดังกล่าวได้ส่งผลผ่านกระบวนการถ่ายทอดทางสังคม นำ ไปสู่การเกิดอัตมโนทัศน์และบุคลิกภาพประจำตัวของแต่ละบุคคล ดังนั้นในการศึกษาวิจัย ครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้นำตัวแปรคัสสรรที่สำคัญซึ่งได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู ลำดับการเกิด ระดับ สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม บุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว และอัตมโนทัศน์มาศึกษา โดยมิ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่สำคัญของแต่ละตัวแปรดังต่อไปนี้

1. การอบรมเลี้ยงดู แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู

การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่เป็นกลไกที่สำคัญของกระบวนการถ่ายทอดทางสังคม (สมพร สุกทัศน์, 2530) ที่ทำให้อิทธิพลทางชีวภาพของมนุษย์ที่เกิดมาใหม่เปลี่ยนมาเป็น บุคคลที่มีความรู้สึกนึกคิด ทัศนคติ ค่านิยม และแบบอย่างพฤติกรรมที่สมบูรณ์ แต่มิใช่ว่าบุคคล ในสังคมจะมีพฤติกรรมเหมือนกันทั้งหมด กระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในครอบครัวยัง ทำให้บุคคลแตกต่างกันออกไปอีกด้วย ทั้งนี้เพราะว่าบุคคลหนึ่ง ๆ จะต้องเป็นสมาชิกของกลุ่มต่าง ๆ มากมาย และกลุ่มต่าง ๆ นั้นก็มีความมุ่งหวังให้บุคคลที่เข้าเป็นสมาชิกใหม่มี พฤติกรรมที่แตกต่างกันออกไป พฤติกรรมที่แสดงออกของบุคคลในรูปแบบต่าง ๆ เป็นผลสืบ เนื่องมาจากการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ในสถาบันครอบครัวดังนั้นวิถีการอบรมเลี้ยงดูของพ่อ แม่ผ่านกระบวนการถ่ายทอดทางสังคม จึงมีอิทธิพลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ และพฤติกรรม ต่าง ๆ แยกต่างกันไปในแต่ละวิถี

ลักษณะการอบรมเลี้ยงดู

การศึกษารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูในประเทศไทย ดวงเดือน พันธุมานาวินและ คณะ (2528: 4-12) ได้แบ่งการศึกษารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของมารดาไทยเป็น 5 รูปแบบ คือ

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน คือ การที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อบุตรด้วยความรัก เอาใจใส่ทุกขุขันธ์ มีความใกล้ชิด และทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับเด็ก ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนแก่เด็กใน สิ่งที่ต้องการทุกอย่าง

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล คือ การที่พ่อแม่อธิบายเหตุผลให้กับเด็ก เมื่อต้องการขัดขวางหรือสนับสนุนเด็ก พ่อแม่มีการลงโทษและให้รางวัลแก่เด็กอย่างเหมาะสมมากกว่าการใช้อารมณ์
3. การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต คือ การที่พ่อแม่ใช้วาจาว่ากล่าวตักเตือนเด็กเมื่อเด็กกระทำความผิด ชูว่าจะไม่รัก ตัดสิทธิ์เด็กที่เคยได้รับเมื่อเด็กมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์
4. การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม คือ การที่พ่อแม่ออกคำสั่งให้เด็กทำตามและคอยควบคุมอย่างใกล้ชิดว่าเด็กจะทำหรือไม่ ถ้าเด็กไม่ทำตามก็จะลงโทษ
5. การอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเอง คือ การที่พ่อแม่ให้โอกาสเด็กทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเองซึ่งพ่อแม่จะเป็นผู้แนะนำ และช่วยฝึกฝนให้

ทวิทษ์ อินทนู (2529) ได้แบ่งลักษณะการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 6 ลักษณะดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน (Autocratic Rearing) หมายถึง วิธีการอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดามีอำนาจเหนือบุตร ใช้เหตุผลของคนเป็นใหญ่ ไม่รับฟังความคิดเห็นของบุตร ไม่ค่อยให้ความอบอุ่นหรือเป็นกันเอง และต้องการให้บุตรเชื่อฟัง อยู่ในระเบียบ คำสั่งของคนอย่างเคร่งครัด โดยชอบวางกฎเกณฑ์ให้บุตรปฏิบัติตาม
2. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (Democratic Rearing) หมายถึง วิธีการอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาจะไม่ใช้อำนาจบังคับบุตรโดยไม่มีเหตุผล บิดามารดาจะชี้แจงเหตุผลให้บุตรทราบทุกครั้งในการสนับสนุน หรือห้ามปรามการกระทำใด ๆ ของบุตร แต่เมื่อชี้แจงเหตุผลแล้วบุตรต้องปฏิบัติตามที่บิดามารดาต้องการ และในขณะที่ชี้แจงเหตุผลนั้น บิดามารดาจะส่งเสริมให้บุตรได้แสดงความคิดเห็นหรือโต้ถามไปด้วย
3. การอบรมเลี้ยงดูแบบเสมอภาคในครอบครัว (Equalitarian Rearing) หมายถึง วิธีการอบรมเลี้ยงดูที่บุตรได้รับการปฏิบัติจากครอบครัวในฐานะเพื่อนหรือผู้ใหญ่ในวัยเดียวกันกับบิดามารดา บุตรจะได้ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมปรึกษาหารือ ให้ข้อเสนอแนะและรับผิดชอบเรื่องในครอบครัวเท่าเทียมกับบิดามารดา บุตรมีโอกาสใช้ความสามารถและตัดสินใจด้วยตนเองอย่างเต็มที่
4. การอบรมเลี้ยงดูแบบยอมตามใจบุตร (Permissive Rearing) หมายถึง วิธีการอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาเอาอกเอาใจบุตร ปล่อยให้บุตรทำทุกอย่างได้ตามใจชอบยอมตามบุตรไม่ขัดใจหรือบังคับบุตร
5. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย (Laissez - faire Rearing)

หมายถึง วิธีการอบรมเลี้ยงดูบุตรไม่ได้รับความสนใจ ความเอาใจใส่ และคำแนะนำช่วยเหลือจากบิดามารดาเท่าที่ควร มักถูกปล่อยให้ทำอะไรตามใจชอบของคนและรู้สึกว่าคุณโดดเดี่ยว ห่างเหินกับบิดามารดา

6. การอบรมเลี้ยงดูแบบละทิ้งปฏิเสธ (Ignoring Rearing) หมายถึง วิธีการอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาไม่ยอมรับ ไม่ต้องการบุตร ขาดการให้ความรัก ความสนใจในสวัสดิภาพและพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ของบุตร บิดามารดามักแสดงความโกรธ เกลียดบุตรออกมาในรูปของการควบคุมบังคับ และการลงโทษโดยไม่มีเหตุผล

สมทรร สุกส์นีย์ (2530:10-15) ได้แบ่งลักษณะการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 7 ประเภท ดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุม (Authoritarian) หมายถึง การควบคุม ทั้งพฤติกรรม ความคิด ทักษะคติ ความรู้สึกโดยตรงและเปิดเผยจากพ่อแม่ โดยพ่อแม่จะออกคำสั่งให้ปฏิบัติตามอยู่เสมอ ถ้าไม่ปฏิบัติตามจะถูกลงโทษ
2. การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน (Firm Discipline) หมายถึง การที่พ่อแม่คอยกวดขันดูแล และแนะนำให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบและมาตรฐานของสังคม วัฒนธรรม หรือห้ามมิให้ประพฤติผิดนอกกรอบ ถ้าเด็กไม่ทำตามกฎระเบียบและมาตรฐานดังกล่าวก็จะถูกลงโทษ
3. การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางกาย (Physical Punishment) หมายถึง การที่พ่อแม่ลงโทษให้เจ็บกาย เช่น ฆ้อน ตี หก เมื่อวัยรุ่นทำผิด หรือแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์
4. การอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครอง (Overprotection) หมายถึง การที่พ่อแม่แสดงความรักและห่วงใยจนเกินไป ให้ความช่วยเหลือจนเกินความจำเป็น มักเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับวัยรุ่นในทุกเรื่อง ทำให้วัยรุ่นรู้สึกว่าตนเองไม่มีอิสระที่จะทำอะไรด้วยตนเองได้
5. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (Democracy) หมายถึง การที่พ่อแม่แสดงความรักและส่งเสริมให้วัยรุ่นมีอิสระในการคิด ตัดสินใจและแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง พ่อแม่จะอธิบายเหตุผลในการส่งเสริม หรือห้ามมิให้ทำสิ่งต่าง ๆ วัยรุ่นได้รับความเสมอภาคในการทำสิ่งต่าง ๆ
6. การอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจ (Permissiveness) หมายถึง การที่พ่อแม่ยินยอมให้วัยรุ่นแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ได้ตามใจปรารถนาโดยไม่ต้องทำตามกฎเกณฑ์ แม้กระทั่งทำผิดก็ไม่ได้รับโทษ วัยรุ่นรู้สึกว่าพ่อแม่ปล่อยตามใจ โดยไม่มีการให้คำแนะนำที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา

7. การยอมรับเชิงคุณแบบปล่อยปละละเลยหรือทอดทิ้ง (Rejection) หมายถึง การที่พ่อแม่ไม่สนใจ ไม่เอาใจใส่ ไม่ให้ความช่วยเหลือเท่าที่จำเป็น วิจารณ์ตำหนิ และลงโทษอย่างรุนแรงเมื่อวัยรุ่นทำผิด

Hurlock (1978:661) ได้แบ่งรูปแบบการยอมรับเชิงคุณเป็น 3 แบบ ดังนี้

1. การยอมรับเชิงคุณแบบประชาธิปไตย หมายถึง การยอมรับเชิงคุณที่บุตรรู้สึก ว่าบิดามารดาปฏิบัติตนอย่างยุติธรรม บิดามารดาไม่มีความอดทน ไม่ตามใจจนเกินไป หรือเข้มงวดกวดขันเกินไป ยอมรับความสามารถและความคิดเห็นของบุตร ให้ความร่วมมือแก่บุตรตามโอกาสอันควร
2. การยอมรับเชิงคุณแบบเข้มงวดกวดขัน หมายถึง การยอมรับเชิงคุณที่บุตรรู้สึกว่าบิดามารดาก้าวร้าวเรื่องส่วนตัวของเขาเมื่อแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ถูกบังคับให้ทำตามความต้องการของบิดามารดา และบิดามารดามักใช้คำพูดที่ทำให้รู้สึกอับอาย
3. การยอมรับเชิงคุณแบบปล่อยปละละเลย หมายถึง การยอมรับเชิงคุณที่บุตรรู้สึกว่าตนเองได้รับการตามใจ ไม่ได้รับการเอาใจใส่ และไม่ได้รับคำแนะนำช่วยเหลือจากบิดามารดาเท่าที่ควร

Haviland and Scarborough (1981:176-179) ได้แบ่งการยอมรับเชิงคุณออกเป็น 6 แบบ คือ

1. การยอมรับเชิงคุณแบบเข้มงวดกวดขัน หมายถึง การยอมรับเชิงคุณที่บิดามารดามีอำนาจเหนือบุตร ใช้เหตุผลของตนเป็นใหญ่ ไม่รับฟังความคิดเห็นของบุตร ไม่ค่อยให้ความอบอุ่นหรือความเป็นกันเอง และต้องการให้บุตรเชื่อฟังอยู่ในระเบียบคำสั่งของตนโดยเคร่งครัด ชอบวางกฎเกณฑ์ให้บุตรปฏิบัติตาม
2. การยอมรับเชิงคุณแบบใช้เหตุผล หมายถึง การยอมรับเชิงคุณที่บิดามารดาไม่ให้อำนาจบังคับบุตร แต่จะชี้แจงเหตุผลบุตรให้ทราบทุกครั้งในการสนับสนุนหรือห้ามปราม การกระทำใด ๆ ของบุตร พ่อแม่จะส่งเสริมให้บุตรได้แสดงความคิดเห็น หรือทำตามเหตุผลได้ด้วย บุตรมีโอกาสร่วมแสดงความคิดเห็นในเรื่องของครอบครัวได้ แต่อำนาจในการตัดสินใจอยู่ที่บิดามารดา
3. การยอมรับเชิงคุณแบบเสมอภาคในครอบครัว หมายถึง การยอมรับเชิงคุณที่บุตรได้รับการปฏิบัติจากครอบครัวอย่างเสมอภาคกับบิดามารดา บุตรมีโอกาสร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมปรึกษาหารือ ให้ข้อเสนอแนะ และรับผิดชอบในเรื่องครอบครัวเท่าเทียม

กับบิดามารดา รวมทั้งตัดสินใจด้วยตนเองอย่างเต็มที่โดยที่บิดามารดายอมรับในการตัดสินใจหรือการกระทำนั้น ๆ

4. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยตามใจบุตร หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาเอาอกเอาใจบุตร ปล่อยให้บุตรทำทุกอย่างตามใจชอบ สวมตามบุตร ไม่ขัดใจ ไม่กล่าวกล่าว หรือบังคับบุตร

5. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลข หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่บุตรไม่ได้รับความสนใจ ไม่ได้รับความเอาใจใส่ หรือได้รับคำแนะนำช่วยเหลือจากบิดามารดาเท่าที่ควร มักถูกปล่อยให้ทำอะไรตามใจชอบและรู้สึกว่าตนโดดเดี่ยวห่างเหินกับบิดามารดา

6. การอบรมเลี้ยงดูแบบละทิ้งปฏิเสธ หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาไม่ยอมรับบุตร ไม่ต้องการบุตร ไม่ให้ความรัก ความสนใจในสวัสดิภาพ และพัฒนาการต่าง ๆ ของบุตร บิดามารดามักแสดงความโกรธ เกลียดซึ่งบุตรออกมาในรูปของการบังคับควบคุมและลงโทษโดยไม่มีเหตุผล

จะเห็นได้ว่ามีการแบ่งการอบรมเลี้ยงดูออกเป็นลักษณะต่าง ๆ ตามแนวคิดของแต่ละบุคคล ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าแนวคิดส่วนใหญ่แสดงถึงพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ด้วยกัน สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาการอบรมเลี้ยงดูตามแนวคิดของ พรทิพย์ อินทนู (2529) ซึ่งแบ่งการอบรมเลี้ยงดูเป็น ๕ ประเภท ดังที่กล่าวไว้แล้วข้างต้นโดยนำร่องทรงมาปรับปรุงให้มีความเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง

การอบรมเลี้ยงดูและบุคลิกภาพ

ครอบครัวจัดว่าเป็นสถาบันที่สำคัญที่สุดในการหล่อหลอมพฤติกรรมและบุคลิกภาพของเด็กทั้งนี้เพราะเด็กจะมีชีวิตและความผูกพันในครอบครัวมากกว่าสถาบันอื่น ๆ ฉะนั้นการอบรมสั่งสอนถ่ายทอด ปลูกฝัง คุณธรรม ศีลธรรม และวัฒนธรรม ซึ่งมีบิดามารดาเป็นตัวแบบ จึงมีอิทธิพลต่อพัฒนาการของบุคคลเป็นอย่างยิ่ง

พรพรทิพย์ ศิริวรรณบุษย์ (2530:112) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ภายในครอบครัวที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของเด็กว่า

"เด็กที่เติบโตขึ้นโดยขาดความอบอุ่น สุขภาพจิตของเด็กจะไม่สมบูรณ์ พัฒนาการบุคลิกภาพของเด็กย่อมมีแนวโน้มไม่ดี เด็กอาจกลายเป็นคนเงี้ยวขริม แยกตนเองจากสังคม หรืออาจมีพฤติกรรมเร่ร่อนไร้ความสนใจในทางที่ผิด แต่หากเด็กได้รับความอบอุ่น

ความเข้าใจ ความรักจากบิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดู เด็กก็จะมีสุขภาพจิตที่สมบูรณ์ แข็งแรง
ว่าเริงแจ่มใส มีความเชื่อมั่นในตนเอง ความรัก ความใกล้ชิดผูกพันมีความหมายอย่างยิ่ง
สำหรับเด็ก"

เลขา ปิยะอัจฉริยะ (2530:138-140) กล่าวถึง บุคลิกภาพของเด็กที่ได้รับการ
การอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกันดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน ทำให้เด็กสามารถต้านทานอคติอันต่อสิ่ง
ชวนใจได้รู้จักยอมรับและสารภาพผิด และควบคุมตนเองได้ดี

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม การเลี้ยงดูแบบนี้มี 2 ลักษณะ คือ แบบ
ควบคุมมากโดยผู้เลี้ยงดูจะบังคับให้เด็กทำตาม ตรวจตรา ชูชีพ เมื่อเด็กไม่ปฏิบัติตามก็จะ
ลงโทษ ส่วนแบบควบคุมน้อย คือ ผู้เลี้ยงดูให้อิสระแก่เด็กมาก ตามใจ ไม่สนใจ และไม่
ลงโทษ เด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบให้ความรักมาก และในขณะเดียวกันก็ควบคุมมากด้วย
จะเป็นเด็กที่ชอบพึ่งพาผู้อื่น ขาดความคิดสร้างสรรค์ ส่วนเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบรัก
มากแต่ควบคุมน้อยจะมีความเป็นกันเอง ให้ความร่วมมือกับผู้อื่น มีความคิดสร้างสรรค์ มี
ความรับผิดชอบ ในทางตรงกันข้ามเด็กที่ได้รับความรักน้อยไม่ว่าจะถูกควบคุมมากหรือน้อย
จะมีลักษณะก้าวร้าวมาก รวมทั้งไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมของตนได้

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล พ่อแม่จะมีการให้รางวัลและการลงโทษ
เป็นไปโดยสม่ำเสมอ เหมาะสมกับปริมาณการกระทำของเด็ก จะทำให้เด็กรู้จักแสดงความ
รักต่อผู้อื่น

4. การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษ การลงโทษมี 2 วิธี คือ การลงโทษทางใจ
เช่น การใช้วาจาว่ากล่าว การแสดงความไม่พอใจ การแสดงความรู้สึกผิดหวังหรือเสียใจ
ที่เด็กกระทำผิด หรือการทำสีหน้าท่าทางเพิกเฉยไม่สนใจกับเด็ก นอกจากนี้ยังรวมถึงการ
ตัดสิทธิ์บางประการที่เด็กเคยได้รับ เด็กที่ถูกลงโทษทางกายจะได้รับพฤติกรรมที่มีความ
รุนแรง ถ้าเป็นการลงโทษที่เด็กไม่ทราบเหตุผลจะยิ่งทำให้เด็กได้แบบอย่างที่ไม่ดี ส่วนเด็ก
ที่ถูกลงโทษทางใจจะได้รับการว่ากล่าวตักเตือนทำให้เด็กได้รับความรู้มีเหตุผลเชิงจริยธรรม

ปรีชา เกตุทัต (2530:263-264) กล่าวถึงบุคลิกภาพของเด็กที่ได้รับการอบรม
เลี้ยงดูทั้ง 4 ประเภท ดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบอัตตาธิปไตยจะทำให้เด็กเกิดความคับข้องใจเพราะ
ไม่มีอิสระที่จะกระทำการที่เขาต้องการ เด็กกระทำการต่าง ๆ ด้วยความระมัดระวัง ซื่อ

มักไว้วางใจความรัก เก็บตัว ใจน้อย ชอบพึ่งพาผู้อื่น เป็นผู้ตามในบ้าน ไม่ยอมตามเมื่ออยู่นอกบ้าน ชอบหาเรื่องทะเลาะ ก้าวร้าว

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย หรือทอดทิ้ง ส่งผลให้เด็กจะมีลักษณะเชิงซึม ค้อวัน กระวนกระวายใจ ก้าวร้าว ชอบกระรานผู้อื่น มีความผิดปกติทางจิตสูง

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบทะนุถนอมหรือรักมากเกินไป จะทำให้เด็กขาดความเชื่อมั่น เห็นแก่ตัว เข้ากับคนอื่นได้ยาก เอาแต่ใจตนเอง ไม่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

4. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบนี้จะมีความคิดสร้างสรรค์ มีความรับผิดชอบ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีลักษณะการเป็นผู้หน้าที่ดี และพึ่งตนเองได้

Hurlock (1978:660-661) ได้กล่าวถึง เจตคติของบิดามารดาที่มีผลต่อการอบรมเลี้ยงดูบุตรและบุคลิกภาพของบุตร ดังนี้

1. การปกป้องบุตรเกินไป (Overprotection) บิดามารดาที่มีเจตคติแบบนี้จะให้ความดูแลเอาใจใส่และควบคุมมากเกินไป ซึ่งจะทำให้บุตรเป็นคนที่ต้องพึ่งผู้อื่น ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง และมีความคับข้องใจ

2. การผ่อนปรน (Permissiveness) บิดามารดาจะให้โอกาสแก่บุตรได้ทำสิ่งที่เขาต้องการ ควบคุมบ้างเล็กน้อย บิดามารดาใช้เหตุผลซึ่งจะทำให้บุตรเป็นคนเจ้าความคิด มีความเชื่อมั่นในตนเอง ปรับตัวได้ดี และมีความคิดสร้างสรรค์

3. การตามใจ (Indulgence) เป็นการปล่อยตามสบายมากเกินไป ซึ่งจะทำให้บุตรเห็นแก่ตัว เรือกร้องความสนใจ ชอบเถียงวาทะและมีความบกพร่องในการปรับตัว

4. การไม่ยอมรับ (Rejection) บิดามารดาไม่ให้ความสนใจในความเป็นอยู่ของบุตร หรือเรือก้องจากบุตรมากเกินไป และเกลียดชังบุตร จะทำให้บุตรขุ่นเคือง ไม่มีความสุข คับข้องใจ หงุดหงิด และเกลียดชังคนอื่น ๆ

5. การยอมรับ (Acceptance) บิดามารดาให้ความสนใจและความรักแก่บุตรอย่างชัดเจน จัดเตรียมสิ่งต่าง ๆ สำหรับการพัฒนาความสามารถของบุตร พิจารณาถึงความสนใจของบุตรด้วย ซึ่งจะทำให้บุตรปรับตัวเข้ากับสังคมได้ดี ให้ความร่วมมือ เป็นมิตร มีอารมณ์มั่นคง ซื่อสัตย์ และร่าเริง

6. การควบคุมจนเกินไป (Domination) บุตรที่ถูกควบคุมจนเกินไปจะเป็นคนซื่อสัตย์ สุภาพ และตระหนี่ถี่ถวน แต่มักจะเป็นคนขี้อาย หัวอ่อน เป็นคนยอมจำนนอ่อนไหว และมีแนวโน้มที่จะพัฒนาความรู้สึกลึกซึ้ง และความรู้สึกวิตกกังวล

7. การยอมตามบุตร (Submission to Child) บิดามารดาประเภทนี้จะ

ยอมให้บุตรใช้อำนาจกับคนและบุคคลในบ้าน บุตรจะทำตัวเป็นเจ้านายของบิดามารดา เว้นรู้ที่จะต่อต้านอำนาจ และพยายามที่จะทำตัวเป็นนายของคนทั่ว ๆ ไป

8. การให้ความสำคัญ (Favoritism) บิดามารดาจะรักและตามใจบุตรคนที่ตนเองให้ความสำคัญมากกว่าบุตรคนอื่น ๆ บุตรมักจะประจบบิดามารดา แต่จะก้าวร้าวและใช้อำนาจกับพี่ ๆ น้อง ๆ

9. การคาดหวังในตัวบุตร (Parental Ambitions) บิดามารดาที่คาดหวังในตัวบุตรสูง เมื่อบุตรทำได้ตามความหวัง ก็จะทำให้บุตรเป็นคนขุ่นเคือง ไม่ยอมรับความสามารถของตนเอง การคาดหวังของบิดามารดาเกี่ยวกับความไม่ประสบความสำเร็จของบุตรจะทำให้บุตรรู้สึกทุกข์ทรมาน ซึ่งจะส่งผลให้บุตรพัฒนาความรู้สึกไม่เพียงพอ

Richard & Larson (1989) ได้กล่าวว่า "ประสบการณ์ในอดีตของบุคคลตั้งแต่วัยเด็กเป็นต้นมา มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของวัยผู้ใหญ่ในด้านต่าง ๆ อาทิเช่น การเลือกอาชีพ การเลือกคู่ครอง การแต่งงาน ตลอดจนการเลือกกลุ่มสังคม" ด้วยเหตุนี้บิดามารดาซึ่งเป็นผู้จัดสิ่งแวดล้อมให้กับเด็กจึงเป็นผู้มีอิทธิพลต่อการวางพื้นฐานโครงสร้างของพฤติกรรม เจตคติของเด็กมากกว่าบุคคลอื่น ๆ เด็กจะเกิดการเรียนรู้ที่จะเลียนแบบบทบาทของบุคคลใกล้ชิด โดยเริ่มจากการยอมรับเอาเอกลักษณ์ของบิดามารดา ขณะเดียวกันเด็กจะเรียนรู้บทบาทของตนจากบทบาทที่บิดามารดากำหนดให้ บิดามารดาจึงเป็นผู้ที่ฝึกให้เด็กปฏิบัติตนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับบทบาทของตนเองในสังคม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู และ SM

Settas (1988:2153-A) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พฤติกรรม อคติทัศนคติ ความสามารถทางสติปัญญา กับวิธีการอบรมเลี้ยงดูและสภาพแวดล้อมทางครอบครัวจากเด็กเกรด 3 ประเทศปานามา พบว่า อคติทัศนคติ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พฤติกรรม และสภาพแวดล้อมทางสังคมของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับวิธีการอบรมเลี้ยงดูอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

Eber (1990:1092-B) ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการแสดงออกในครอบครัว การกำกับการแสดงออกของคนและการแสดงออกทางสีหน้าเมื่อมีการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่นจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นวัยรุ่น โดยให้ทำแบบสอบถามเกี่ยวกับ

พฤติกรรมการแสดงออกและมาตรวัด SM ผลปรากฏว่า SM และพฤติกรรมการแสดงออกในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ โดยพวกที่มีความสามารถในการแสดงออกสูง หรือ HSM ชอบพบปะสังสรรค์ มีความเป็นกันเองจะสามารถแสดงสีหน้าได้สอดคล้องเหมาะสมกับสถานการณ์ในขณะนั้น ๆ มากกว่าพวกที่มีความสามารถในการแสดงออกต่ำ หรือ LSM

Schoenrock (1991:1093-A) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมในครอบครัว การกำกับการแสดงออกของคนและการได้มาซึ่งอำนาจทางสังคมในวัยรุ่นตอนปลายจำนวน 432 คนที่จัดอยู่ในระดับชั้นชั้นกลาง ผลปรากฏว่า สภาพแวดล้อมในครอบครัวอันได้แก่ สภาพแวดล้อมที่มี ความใกล้ชิดสนิทสนมกัน และสภาพของครอบครัวที่ต่างมีความเป็นตัวของตัวเองมีความสัมพันธ์กับ พัฒนาการของการกำกับการแสดงออกของคน นอกจากนี้ยังพบว่า การกำกับการแสดงออกของคนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการได้มาซึ่งอำนาจทางสังคมอีกด้วย

Scott and McCabe (1991: 1-19) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบข้ามวัฒนธรรมระหว่างความสัมพันธ์ของครอบครัวและบุคลิกภาพของเด็กนักเรียน อายุเฉลี่ย 15.5 ปี โดยให้เด็กตอบแบบสอบถามที่อธิบายถึงคนในด้านบุคลิกภาพ ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับความรู้สึก พ่อแม่ และครูตอบแบบสอบถามที่อธิบายถึงเด็กซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมภายนอกของเด็กที่มองเห็น ซึ่งแบบสอบถามทั้งสองจะเป็นคำถามที่วัดในเรื่องของความวิตกกังวล ความสามารถและความก้าวร้าวกับวีธีอบรมเลี้ยงดู (พ่อแม่มีความสนิทสนม พ่อแม่ให้ความเอาใจใส่ พ่อแม่ให้ความคุ้มครองและพ่อแม่ใช้วิธีลงโทษ) พบว่า บุคลิกภาพของเด็กและวีธีการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่มีความสัมพันธ์กัน โดยพ่อแม่ที่มีความสนิทสนมและพ่อแม่ที่ให้ความเอาใจใส่จะสัมพันธ์กับอารมณ์ที่ดีของเด็ก เด็กที่พ่อแม่เป็นผู้รายงานพฤติกรรมว่าเป็นเด็กที่ก้าวร้าวจะมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับพ่อแม่ที่ใช้วิธีการลงโทษ พ่อแม่ที่ให้ความคุ้มครองจะมีความสัมพันธ์ทางลบกับความสามารถในการแสดงออกของเด็ก

พรสุภา คิชชววรรณ (2534:96) ได้ศึกษาพฤติกรรมการแสดงออกตามทฤษฎีของคิจิโรวานินิกัน การอบรมเลี้ยงดูและลักษณะทางชีวสังคมบางประการของนักเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า พฤติกรรมการแสดงออกมีความสัมพันธ์กับการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยจะมีพฤติกรรมการแสดงออกในลักษณะกล้าแสดงออกสูงสุด รองลงมาคือ พฤติกรรมไม่กล้าแสดงออก พฤติกรรมก้าวร้าวตามลำดับทั้งหมดนี้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
 2. นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครอง จะมีพฤติกรรมการแสดงออกในลักษณะกล้าแสดงออกสูงสุด รองลงมาคือ พฤติกรรมไม่กล้าแสดงออก พฤติกรรมก้าวร้าวตามลำดับทั้งหมดนี้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
 3. นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุม จะมีพฤติกรรมการแสดงออกในลักษณะกล้าแสดงออกสูงสุด รองลงมาคือ พฤติกรรมไม่กล้าแสดงออก พฤติกรรมก้าวร้าวตามลำดับ ทั้งหมดมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5
- ซึ่งจากข้อสรุปข้างต้นชี้ให้เห็นว่า การอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกันมีแนวโน้มที่จะส่งผลให้นักเรียนมัธยมศึกษาที่มีรูปแบบของพฤติกรรมการแสดงออกที่แตกต่างกันจริง

จากแนวคิดที่นักจิตวิทยาและนักการศึกษาได้กล่าวถึงอิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดู จึงพอจะสรุปได้ว่า วิธีการที่พ่อแม่ใช้ในการอบรมเลี้ยงดูเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดลักษณะทางบุคลิกภาพของเด็กโดยผ่านกระบวนการถ่ายทอดทางสังคม ซึ่ง Snyder (1979) ได้เน้นว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของพัฒนาการกำกับกับการแสดงออกของคน ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาว่าการอบรมเลี้ยงดูแต่ละแบบจะมีอำนาจในการทำนายการกำกับกับการแสดงออกของคนได้มากน้อยเพียงใด

2. ลำดับการเกิด

แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับลำดับการเกิด

Adler (1974) ได้กล่าวถึงความสำคัญของลำดับการเกิดไว้ว่า "ฐานะของเด็กในหมู่พี่น้องอื่นเนื่องมาจากลำดับการเกิดก่อนหลังมีผลต่อการปรับตัวของเด็กไม่น้อยเช่นกัน เด็กที่เป็นพี่น้องท้องเดียวกัน แม้ว่าจะมีพ่อแม่เดียวกัน สภาพแวดล้อมในครอบครัวคล้ายคลึงกันก็จริง แต่พี่น้องแต่ละคนในครอบครัวอาจได้ประสบการณ์แตกต่างกันจากสิ่งแวดล้อมนั้น ฐานะตำแหน่งในหมู่พี่น้อง เช่น การเป็นคนโต คนรอง หรือคนสุดท้องของครอบครัว ตลอดจนอายุของเด็กเป็นสาเหตุสำคัญในการปรับตัวและการพัฒนาบุคลิกภาพทั้งสิ้น" ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ Hambl (1991: 193-223) ที่กล่าวไว้ว่า "ลำดับการเกิดมีอิทธิพลต่อวิถีการดำเนินชีวิตของแต่ละบุคคล เด็กที่มีลำดับการเกิดต่างกันจะได้รับรูปแบบการมีปฏิสัมพันธ์จาก

พ่อแม่และบุคคลรอบข้างแตกต่างกันไปตามที่พ่อแม่คาดหวังว่าเด็กจะต้องปฏิบัติตามหน้าที่ตามอายุของเขา" ด้วยเหตุนี้พี่น้องท้องเดียวกันจึงมีสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน เป็นเหตุให้ค่านิยม เจตคติ ความรู้สึกนึกคิด บุคลิกภาพ ตลอดจนพฤติกรรมการแสดงออกของแต่ละบุคคลแตกต่างกันไปตามลำดับการเกิด เช่น บุตรคนแรกพ่อแม่ยิ่งขาดประสบการณ์ในการอบรมเลี้ยงดูบุตรจึงระมัดระวัง และเอาใจใส่มาก (Lawton, 1992: 3446-A) และจากการที่มีผู้ใหญ่อยู่ใกล้ชดเชยมาจนทำให้เขามีแนวโน้มที่จะหันไปหาคนอื่นเวลาที่เขามีความวิตกกังวลต้องการการยอมรับจากคนอื่น นอกจากนี้บุตรคนโตยังมีเพียงผู้ใหญ่เท่านั้นเป็นแบบอย่าง ดังนั้น เขาจึงมีแนวโน้มจะเลียนแบบผู้ใหญ่ตั้งแต่เด็กจนกระทั่งโตขึ้น บุตรคนโตจึงมีแนวโน้มที่จะเป็นนักเผด็จการ (Snyder, 1987: 21) เอาใจตัวเอง มีความรับผิดชอบสูง (นันทา แทนธานี, 2534: 56) แต่ในขณะที่เดียวกันก็เป็นนักอนุรักษนิยม มีความสามารถในการเข้าร่วมในสังคมและแก้ปัญหาเฉพาะหน้าต่ำ วิตกกังวลสูง ส่วนบุตรคนกลางจะถูกอบรมเลี้ยงดูแตกต่างไปจากวิธีการเลี้ยงดูบุตรคนแรก ได้รับการตามใจ เอาใจใส่ ปกป้องคุ้มครองจะน้อยกว่า (Kennedy, 1989: 755-760) ทำให้บุตรคนกลางพยายามที่จะปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ แต่ไม่วิตกกังวลหรือเอาใจตัวเองเหมือนบุตรคนแรก (นิภาพรรณ โสมนพันธุ์, 2525: 32) บุตรคนกลางมักมีนิสัยร่าเริง สนุกสนาน การที่ต้องเผชิญกับพี่ที่โตกว่าอยู่เสมอ จึงกลายเป็นคนที่ชอบแข่งขัน ปรับตัวเข้ากับผู้อื่นง่าย แต่เมื่อพ่อแม่มีน้องใหม่ บุตรคนกลางจะรู้สึกเหมือนถูกทอดทิ้งอาจส่งผลให้เป็นคนขอมนแฝงขาดความคิดริเริ่ม ท้อถอย กลายเป็นคนสิ้นหวังในที่สุด สำหรับบุตรคนสุดท้ายก็มักจะได้รับ การดูแลเอาใจใส่จากบุคคลรอบข้าง ซึ่งจะส่งผลให้มีการประเมินคุณค่าในตนเองสูงทำให้เกิดการเรียนรู้ที่จะนับถือผู้อื่น แต่ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง คล้อยตามคนง่าย ในขณะที่บุตรคนโตที่มักจะขาดการควบคุมอารมณ์ เอาแต่ใจตัวเอง เพราะได้รับการตามใจตลอดเวลาในฐานะที่เป็นบุตรคนโต จากงานวิจัยพบว่า บุตรคนโตจะมีความวิตกกังวลน้อยกว่าแล้วแสดงออก สามารถปรับตัวในสถานการณ์ทั้งครอบครัวและสังคมภายนอกได้ดีกว่าบุตรคนโต (Parke & Heterington, 1986: 514) นอกจากนี้ยังพบอีกว่าการมีน้องหรือไม่มีน้องไม่มีผลทำให้ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างลำดับการเกิดกับการมีปฏิสัมพันธ์ต้องเปลี่ยนไป การเป็นบุตรคนโตหรือคนแรกของครอบครัวแทบจะไม่มีลักษณะแตกต่างกันเลย บุตรคนโตยังสามารถปรับตัวและใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ (Blake, 1981; Falbo, 1978 quoted in Berk, 1989: 616; Falbo & Polit, 1986; Veen hoven & Verkuyten, 1989 quoted in Harris & Liebert, 1991: 48; นฤมล สิริวิทย์, 2533: 35)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลำดับการเกิด และ SM

Miller and Maruyama (1976:123-131) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเชื้อชาติ ลำดับการเกิด และเพศ กับบุคลิกด้านการเป็นที่นิยมในกลุ่มเพื่อน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนตั้งแต่ชั้นอนุบาลจนถึงประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1,750 คนในแคลิฟอร์เนีย วิธีการศึกษาใช้สังคมนิติในสถานการณ์ การเลือกเพื่อนที่จะนั่งด้วย เพื่อนเล่น เพื่อนร่วมงาน และการให้คะแนนของครูในด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 9 ด้านเช่น เก็บตัว-แสดงตัว ขึ้นอยู่กับผู้อื่น เป็นตัวของตัวเอง เป็นต้น ผลการศึกษาพบว่า บุตรคนกลางและบุตรคนสุดท้ายได้รับการคัดเลือกเป็นเพื่อนเล่นและเพื่อนที่จะนั่งด้วยมากกว่าบุตรคนโต บุตรคนสุดท้ายได้รับเลือกมากที่สุด รองลงมาคือบุตรคนกลาง ส่วนบุตรคนโตได้รับเลือกน้อยที่สุด และในด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลก็พบว่า บุตรคนกลางและคนสุดท้ายมีทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลดีกว่าบุตรคนโต ตามลำดับ

Taskakkoki (1990:397-416) ได้นำการศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลของพ่อแม่ ตามการรับรู้ของวัยรุ่นเกี่ยวกับ ขนาดครอบครัว ลำดับการเกิด ที่ทำให้เด็กมีบุคลิกภาพที่แตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนอายุ 15-19 ปี จำนวน 189 คน จากครอบครัวที่มีบุตรอย่างน้อย 2 คน พบว่า ลำดับการเกิดของเด็กมีความสัมพันธ์กับกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมของพ่อแม่ ซึ่งนำไปสู่บุคลิกภาพอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะคนของเด็ก

Musser & Browne (1991) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง SM บุคลิกภาพและตัวแปรทางครอบครัว กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ปกครองและเด็กเกรด 1 3 และ 5 จำนวน 93 คน เครื่องมือที่ใช้คือ Junior Self-Monitoring Scale Eysenck Personality Questionnaire และเครื่องมือวัดบุคลิกภาพอื่น ๆ พบว่า การกำกับการแสดงออกของคนที่มีความสัมพันธ์กับลำดับการเกิดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 โดยที่ลูกคนกลางจะมีการกำกับการแสดงออกของคนสูงกว่าลูกคนอื่น ๆ เขาได้ให้เหตุผลว่า เป็นเพราะลูกคนกลางต้องปรับตัวให้เป็นที่ยอมรับทั้งพี่และน้อง ก่อให้เกิดทักษะทางสังคมมากกว่าคนอื่น ๆ การได้เข้าซึ่งทักษะในการปฏิสัมพันธ์จึงสะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพลของลำดับการเกิด

นฤมล สิริวิทย์ (2533:88) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง ลำดับการเกิด เพศและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับ

พฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ลำดับการเกิดมีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมกล้าแสดงออกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = -.1145$) และมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .1247$) แต่ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับพฤติกรรมก้าวร้าว ($r = .0020$) จึงสรุปได้ว่าลำดับการเกิดมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกล้าแสดงออกและไม่กล้าแสดงออก

จากการที่บุคคลแต่ละลำดับการเกิดมีสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน ได้รับกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมและถูกกำหนดบทบาทให้แตกต่างกันไปในหมู่พี่น้อง ทำให้บุคคลมีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับความเป็นจริง ความเป็นผู้นำ ลักษณะการกำกับการแสดงออกของตนและพฤติกรรมการแสดงออกแตกต่างกันไป (นิภาพรรณ แก่นคง, 2532; Musser & Browne, 1991; Graziano & Others, 1987) ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจจะศึกษาว่า ลำดับการเกิดจะมีอำนาจในการทำนายนการกำกับการแสดงออกของคนมากน้อยเพียงใด

3. รายได้ของครอบครัว

แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับรายได้ของครอบครัว

รายได้ของครอบครัวนับเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญในการกำหนดสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว ซึ่งส่งผลไปถึงสภาพชีวิต ความเป็นอยู่ของบุคคลในครอบครัว อันจะมีผลต่อสภาพจิตใจ อารมณ์และบุคลิกภาพของบุคคล (เกษม เกษมณุกิจกุล, 2534: 41; สุวีฑร กุลนาบ, 2533: 13) ทั้งนี้เพราะพ่อแม่ที่มีรายได้สูงสามารถส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กประสบความสำเร็จได้มากกว่าพ่อแม่ที่มีรายได้น้อย (นิภาพรรณ แก่นคง, 2532: 80) ซึ่งมีผลให้บุคคลมีเจตคติ แนวทางในการดำรงชีวิต ความคิด ความเชื่อและค่านิยมแตกต่างกัน (ฉวีวรรณ หลิมวัฒนา, 2532: 13)

นิภา นิธยาชน (2530 อ้างถึงใน สุวีฑร กุลนาบ, 2533: 13) ได้สรุปถึงความสำคัญของระดับฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวว่า ปัจจัยดังกล่าวนี้ส่งผลต่อการปรับตัวของเด็กทั้งทางตรงและทางอ้อม เด็กที่ปรับตัวได้ดีมีมาจากครอบครัวที่มีระดับฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูงกว่าเด็กชั้นอื่น ๆ ทั้งนี้เนื่องจากพ่อแม่ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูงกว่าจะเป็นตัวแบบที่ดี ให้การอบรมสั่งสอนและตอบสนองความต้องการของบุตร

ได้เต็มที่ หรืออาจกล่าวได้ว่าระดับฐานะ เศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวที่แตกต่างกันจะมีอิทธิพลต่อกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมไปในทิศทางต่าง ๆ ส่งผลให้บุคคลมีค่านิยม ทักษะคิ
แรงจูงใจแตกต่างกันไปอันจะนำไปสู่พฤติกรรมการแสดงออกที่แตกต่างกัน

งานวิจัยเกี่ยวกับระดับฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมกับ SH

ดังที่กล่าวมาแล้วว่ารายได้ของครอบครัวเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อกระบวนการถ่ายทอดทางสังคม ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมที่แตกต่างกัน เนื่องจากยังไม่มีงานวิจัยเกี่ยวกับรายได้ของครอบครัวกับ SH โดยตรง ดังนั้นจึงขอกล่าวถึงงานวิจัยที่แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของรายได้ของครอบครัวที่มีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการแสดงออกในสังคมของบุคคลดังต่อไปนี้

Maykut (1984: 1366-A) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทางครอบครัวกับการแสดงออกถึงพัฒนาการของนักเรียน โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทางกายภาพ สังคมและจิตวิทยาของสภาพแวดล้อมทางครอบครัว กับ การแสดงออกถึงพัฒนาการของนักเรียนในด้านการวัดผลทางผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และลักษณะทางเจตคติ จากนักเรียน 182 คน พบว่า นักเรียนที่มาจากครอบครัวไม่ค้ มีการแสดงออกถึงพัฒนาการของนักเรียนต่ำกว่านักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีสภาพแวดล้อมทางครอบครัวที่ดี

James (1992: 2119-4) ศึกษาเกี่ยวกับชนชั้นทางสังคมและสภาพครอบครัวของชาวอเมริกันที่ส่งผลต่อค่านิยมและพฤติกรรม พบว่า ระดับฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับ ค่านิยม เจตคติ และพฤติกรรมทางสังคมของบุตรอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 เขาได้ให้เหตุผลว่าเป็นเช่นนั้นเพราะระดับฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวส่งผลกระทบต่อ การปฏิสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่กับบุตรทำให้บุตรมี ค่านิยม เจตคติ และพฤติกรรมทางสังคมที่แตกต่างกันไปในตัวเอง

จากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่กล่าวมาแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของรายได้ของครอบครัวที่ส่งผลต่อกระบวนการถ่ายทอดทางสังคม ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงได้นำตัวแปรรายได้ของครอบครัวเข้ามาร่วมทำนาศการกำกับการแสดงออกของคณาการแสดงออกของคนอีกปัจจัยหนึ่ง

4. ระดับการศึกษาของบิดามารดา

แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับระดับการศึกษาของบิดามารดา

การศึกษาแสดงให้เห็นถึงสถานภาพทางสังคมของบุคคลว่าได้รับการยกย่องหรือเป็นที่ยอมรับของสังคมมากน้อยเพียงใด การมีการศึกษาสูงมิใช่เพียงแต่ทำให้บุคคลสามารถประกอบอาชีพได้ตามต้องการเท่านั้น แต่เป็นสิ่งที่ช่วยเปลี่ยนค่านิยม ความสนใจ เจตคติต่าง ๆ ซึ่งจะนำไปสู่พฤติกรรมการแสดงออกที่แตกต่างกันไป (เกษม เกษมนุกิจกุล, 2534; นงนุช โรจนเลิศ, 2533; นันทา แทนธานี, 2534; นิภาพรพรหม แก่นคง, 2532) ดังนั้น บิดามารดาที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันจึงมีแนวโน้มที่จะอบรม สั่งสอน ถ่ายทอดค่านิยม วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ให้แก่บุตรไปในทิศทางที่แตกต่างกัน ระดับการศึกษาของบิดามารดาจึงเป็นปัจจัยที่เด่นชัดในด้านลักษณะ และโครงสร้างของครอบครัวผ่านกระบวนการถ่ายทอดทางสังคม (เกษม เกษมนุกิจกุล, 2534; คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจ, 2526 อ้างถึงใน นันทา แทนธานี, 2534; นงนุช โรจนเลิศ, 2533) ปัจจัยดังกล่าวมีส่วนสำคัญในการกำหนดทัศนคติ ความรู้สึก นึกคิดและค่านิยม ทั้งนี้เพราะสถานภาพทางครอบครัวที่แตกต่างกันส่งผลให้บุคคลมีแนวทางในการดำรงชีวิตที่แตกต่างกัน ทำให้มีความคิด ความเชื่อ เจตคติ และพฤติกรรมการแสดงออกที่ต่างกัน ดังนั้นระดับการศึกษาของบิดามารดาซึ่งเป็นตัวกำหนดสถานภาพทางสังคมจึงมีส่วนในการกำหนดพฤติกรรมของบุคคล (ฉวีวรรณ หลิมวัฒนา, 2532)

งานวิจัยเกี่ยวกับระดับการศึกษาของบิดามารดา

Scarth (1973:3168-A) ได้ศึกษาอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อความพร้อมของเด็กลงมา พบว่า ระดับการศึกษาของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับความพร้อมของเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Indehar (1974:3299-A) ซึ่งพบว่า ระดับการศึกษาของบิดามารดามีความสัมพันธ์กับความสามารถด้านคำศัพท์และความเข้าใจทางภาษาของเด็ก

Reusing (1984:1296-A) ได้ทำการศึกษาถึงปัจจัยทางครอบครัวที่มีผลต่อพฤติกรรมเลือกเรียนวิชาคณิตศาสตร์ในระดับมัธยมศึกษาของนักเรียนหญิงระดับชั้นปีที่ 9 โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนหญิงที่จบการศึกษาระดับชั้นปีที่ 4 ในปี 1981 ของระบบโรงเรียนในรัฐแมริแลนด์จำนวน 321 คน ผลปรากฏว่า การศึกษาของบิดา การศึกษาของมารดา

อาชีพของมารดา ลำดับการเกิดของนักเรียน กับพฤติกรรมกาเลือกเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เป็นวิชาเลือกมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

จากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่กล่าวมาแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของระดับ การศึกษาของบิดามารดาที่ส่งผลต่อกระบวนการถ่ายทอดทางสังคม และเนื่องจากยังไม่มี งานวิจัยที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรดังกล่าวกับ SM ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงได้นำตัวแปร ระดับการศึกษาของบิดามารดาเข้ามาร่วมทำนายการกำกับการแสดงออกของคน โดยแยก ทำการศึกษาทั้งระดับการศึกษาของบิดาและระดับการศึกษาของมารดาเป็น 2 ตัวแปร

5. บุคลิกภาพเก็บตัวและแสดงตัว

แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับบุคลิกภาพเก็บตัวและแสดงตัว

Jung (1933 quoted in Carver & Scheier, 1988: 61) เชื่อว่า บุคลิกภาพของคนควรจำแนกเป็นหมู่หรือพวก เขาได้แบ่งบุคลิกภาพออกเป็น 2 แบบ ดังนี้

1. แบบหันเข้าหาตนเองหรือพวกเก็บตัว (Introvert) เป็นพวกที่ชอบแยก ตัวออกจากคนอื่น สนใจแต่เรื่องของตนเองเป็นหลัก ไม่ค่อยสนใจโลกภายนอก ทำอะไรเต็มไป ด้วยความระมัดระวังและมักมีการวางแผนล่วงหน้า ปรับตัวยาก เป็นคนเงิบ เจ้าระเบียบ ซื่อซื่อ ไม่ชอบ ความตื่นเต้น ความสุขอารมณ์ ไม่ใคร่แสดงความรู้สึกออกมา

2. แบบหันออกจากตนเองหรือพวกแสดงตัว (Extravert) เป็นพวกที่ชอบ สماعกับคนอื่น ชอบความสนุกสนาน ความรื่นเริง ปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ได้ ง่าย เป็นคนกล้าแสดงออก มองโลกในแง่ดี ชอบกิจกรรมที่ทำให้ตื่นเต้น เป็นคนที่แสดง อารมณ์ และความรู้สึกอย่างเปิดเผย

โดยทั่วไปแล้ว บุคคลควรจะมีบุคลิกภาพดังกล่าวในลักษณะที่กำกวมกันจึงจะ เหมาะสม(ฮุกส์ ศาสตร์ นันทราช, 2525) ทั้งนี้เพราะการมีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดเพียง อย่างเดียวหรือมากเกินไป บุคคลนั้นย่อมประสบปัญหาในการปรับตัว เข้ากับผู้อื่นและอาจ กลายเป็นโรคจิตได้ในที่สุด

Snyder (1979) ได้เสนอว่าพวก HSM จะเป็นคนกระตือรือร้น ชอบเป็นผู้ ริเริ่มในการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น ชอบความสนุกสนาน จึงมีพฤติกรรมกาแสดงออกคล้าย

กับพวกที่มีบุคลิกภาพแสดงตัว ซึ่งมักจะเป็นผู้ริเริ่มในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นก่อน (Garment & Gervin, 1965 quoted in Buss & others, 1980) ในขณะที่พฤติกรรมการแสดงออกของพวก LSM จะได้มาจากการอาศัยข้อมูลภายในคน เจตคติ ค่านิยมต่าง ๆ เป็นหลักในการแสดงออก และมักชอบมีชีวิตโดดเดี่ยว อึดความคิดของตนเป็นหลักซึ่งคล้ายกับพวกเก็บตัว และจากการศึกษาเปรียบเทียบกระบวนการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนที่มีบุคลิกภาพแผนการเรียนและเพศแตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ในจังหวัดมหาสารคาม พบว่า นักเรียนที่มีบุคลิกภาพแสดงตัวจะมีความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่ม ความคิดยืดหยุ่น สูงกว่านักเรียนที่มีบุคลิกภาพแบบเก็บตัว (นิศาลงเกษม, 2533) แสดงให้เห็นว่า บุคคลที่มีบุคลิกภาพแสดงตัวมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมออกมาคล้ายกับพวก HSM ในทางกลับกันบุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบเก็บตัวจะมีพฤติกรรมคล้ายกับพวก LSM

Briggs, Cheek & Buss (1980: 679-686) และ Montag & Lewin (1990: 45-46) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของมาตรวัดการกำกับการแสดงออกของคน (18 ข้อ) Eysenck Personality และบุคลิกภาพ 16 ลักษณะ พบว่า องค์ประกอบด้านการชอบสมาคมในมาตรวัดการกำกับการแสดงออกของคนมีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพด้านการแสดงตัว นอกจากนี้ Snyder (1987:27) ได้เสนอว่า การกำกับการแสดงออกของคนนั้นเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพแสดงตัว พวกที่มีการกำกับการแสดงออกของคนสูง (HSM) จะเป็นผู้ที่มีทักษะในการคิดสื่อสาร เข้าสังคมเก่ง ชอบแสดงออก สามารถควบคุมอารมณ์และยืดหยุ่นไปตามสถานการณ์ แต่พวกที่มีการกำกับการแสดงออกของคนต่ำ (LSM) จะชอบทำงานตามลำพัง มักแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ตามความรู้สึกนึกคิดและเจตคติของตนโดยไม่คำนึงถึงสภาพแวดล้อม และมีความวิตกกังวลอยู่เสมอ (Snyder, 1979:96; Tomarelli & Shaffer; 1985:135-138)

งานวิจัยเกี่ยวกับบุคลิกภาพด้านแสดงตัว-เก็บตัว กับ SM

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับการแสดงออกของคนกับบุคลิกภาพแสดงตัว-เก็บตัวซึ่งวัดโดย Eysenck Personality Inventory (Lippa, 1978; Pilkonis, 1977 quoted in Buss & others, 1980) จำนวน 1,020 คน พบว่า บุคลิกภาพแสดงตัวมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบด้านการชอบสมาคมในมาตรวัดการกำกับการ

แสดงออกของคนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ($r=.32$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Musser & Browne (1991: 994-999) จึงแสดงให้เห็นว่า ผู้ที่มีบุคลิกภาพแสดงตัวสูงมีแนวโน้มที่จะมีการกำกับการแสดงออกของคนสูงด้วยเช่นกัน

Snyder & Gangestad (1982: 123-135) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับการแสดงออกของคนกับบุคลิกภาพด้านการเก็บตัว-แสดงตัว กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยมินิโซตาจำนวน 125 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ Self-Monitoring Scale และ Extraversion Scale of the Eysenck Personality Inventory ผลปรากฏว่า การกำกับการแสดงออกของคนมีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพด้านการเก็บตัว-แสดงตัวอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ($r=.31$)

จากข้อสันนิษฐานดังกล่าวบุคลิกภาพแบบเก็บตัว-แสดงตัว จึงน่าจะมีอำนาจในการทำนายการกำกับการแสดงออกของคนที่สำคัญเช่นกัน

6. อัตมโนทัศน์

แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับอัตมโนทัศน์

Epstein (1973:407) ได้อธิบายถึงลักษณะของอัตมโนทัศน์ว่าเป็นระบบย่อยภายในของระบบความคิดที่มีการจัดระบบเป็นลำดับขั้น มีคนที่เป็นจริง (Empirical Self) แยกต่างกันไป นอกจากนี้ยังเป็นระบบที่มีการเคลื่อนไหว สามารถเปลี่ยนแปลงได้บ้างโดยประสบการณ์และการมีปฏิสัมพันธ์กับสังคมโดยบุคคลใกล้ชิดที่สำคัญ (Significant person) อาทิเช่น พ่อแม่ ครู ญาติที่ใกล้ชิด

Donn Byre and Kathryn Kelly (1981: 104) ได้ให้ความหมายของอัตมโนทัศน์ไว้ว่า เป็นศูนย์รวมของทัศนคติ การปรับตัว และค่านิยมซึ่งบุคคลยึดถือเกี่ยวกับตนเองในด้านพฤติกรรม ความสามารถ สภาพร่างกาย และความมีเกียรติในฐานะที่เป็นบุคคลหนึ่ง

Hurlock (1978:525-526) กล่าวว่า อัตมโนทัศน์ เป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ด้านร่างกาย ได้แก่ ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปร่าง หน้าตา

ความเหมาะสมทางเพศ และด้านจิตใจ ได้แก่ ความสามารถ การมีคุณค่า ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น

Gurney (1988:12) เสนอว่า อัตมโนทัศน์ คือ การรวมของสิ่งต่าง ๆ ที่รับรู้เข้ามาทั้งจากความสนใจ การเรียนรู้ และความจำมาประกอบกันเป็นโครงสร้างของอัตมโนทัศน์ และโครงสร้างนี้จะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่แสดงออกมา

จากความหมายข้างต้นสรุปได้ว่า อัตมโนทัศน์ หมายถึง ความคิด ความรู้สึก เจตคติของบุคคลที่มีต่อตนเองทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งอาจตรงกับความเป็นจริงหรือไม่ก็ได้ อัตมโนทัศน์เปรียบเสมือนแกนกลางของบุคลิกภาพ ซึ่งเกิดจากประสบการณ์การเรียนรู้ที่บุคคลได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลในสังคมและสิ่งแวดล้อม

องค์ประกอบของอัตมโนทัศน์

Calhoun (1990-:60-65) กล่าวว่า อัตมโนทัศน์ประกอบด้วย 3 มิติ ดังนี้

1. การรับรู้เกี่ยวกับตน (Knowledge) คือการที่บุคคลรับรู้เกี่ยวกับตนเอง ซึ่งบุคคลใช้อธิบายลักษณะของตนได้ อาทิเช่น เพศ อายุ เชื้อชาติ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จะเป็นพื้นฐานที่นำไปสู่สังคมที่เหมาะสมกับตัวเขา ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มและประสบการณ์การเปรียบเทียบทางสังคมทำให้บุคคลมีความเข้าใจในตนเอง พยายามที่จะปรับตัวเองให้เข้ากับกลุ่มหรือแสวงหากลุ่มที่เหมาะสมกับลักษณะของตน

2. ความคาดหวัง (Expectations) ขณะที่เรากำลังรับรู้เกี่ยวกับตนเองนั้น เรายังมีการคิดต่อไปอีกว่า เราควรจะเป็นอะไร (What we could be) หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ ตนในอุดมคติ (Ideal Self) ความคาดหวังนี้เปรียบเสมือนแรงผลักดันที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมาเพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้

3. การประเมินตนเอง (Evaluation) บุคคลจะมีการเปรียบเทียบอยู่ตลอดเวลา ระหว่างความคาดหวังที่ว่าเราสามารถจะเป็นอะไร (I could be) กับมาตรฐานของตนเองว่าเราควรจะเป็นอะไร (I should be) ผลของการเปรียบเทียบนี้จะนำไปสู่การมีคุณค่าในตนเอง (Self-esteem) บุคคลที่รู้สึกว่าตนมีคุณค่าจะมีความแตกต่างระหว่างมาตรฐานที่ตนได้ตั้งไว้กับสิ่งที่ตนเองได้รับมา ในทางกลับกันหากผลการเปรียบเทียบมีค่าใกล้เคียงกันบุคคลจะประเมินคุณค่าของตนสูง

คะแนนที่แถวที่ 1 (Row 1 - P Score) แสดงให้เห็นถึงอัตมโนทัศน์ในด้าน
ความเป็นเอกลักษณ์ (Identity)

คะแนนที่แถวที่ 2 (Row 2 - P Score) แสดงให้เห็นถึงอัตมโนทัศน์ในด้าน
ความพึงพอใจในตนเอง (Self-Satisfaction)

คะแนนที่แถวที่ 3 (Row 3 - P Score) แสดงให้เห็นถึงอัตมโนทัศน์ในด้าน
พฤติกรรมที่คนแสดงออก

คะแนนที่สัณภูมิเอ (Column A - P Score) แสดงให้เห็นถึงอัตมโนทัศน์ใน
ด้านร่างกาย (Physical Self)

คะแนนที่สัณภูมิบี (Column B - P Score) แสดงให้เห็นถึงอัตมโนทัศน์ในด้าน
ศีลธรรมจรรยา (Moral -Ethical Self)

คะแนนที่สัณภูมิซี (Column C - P Score) แสดงให้เห็นถึงอัตมโนทัศน์ในด้าน
ส่วนตัว (Personal Self)

คะแนนที่สัณภูมิดี (Column D - P Score) แสดงให้เห็นถึงอัตมโนทัศน์ในด้าน
ครอบครัว (Family Self)

คะแนนที่สัณภูมิอี (Column E - P Score) แสดงให้เห็นถึงอัตมโนทัศน์ในด้าน
สังคม (Social Self)

แบบวัดนี้เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า Likert (Rating Scale) 5 ระดับ
ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนดังตารางที่ 5 จากนั้นนำคำตอบที่ได้จากผู้ตอบใส่ในแบบฟอร์มการ
คิดคะแนนของแบบวัดอัตมโนทัศน์แทนเนสซี การคิดคะแนนทำได้ดังต่อไปนี้

1. คะแนนการวิพากษ์วิจารณ์ตนเอง จำนวน 10 ข้อ มีคะแนนเต็ม 50 คะแนน

2. คะแนนอัตมโนทัศน์โดยรวม จำนวน 90 ข้อ มีคะแนนเต็ม 450 คะแนน

แบ่งเป็นองค์ประกอบย่อย 8 ลักษณะ ซึ่งเป็นอัตมโนทัศน์ที่พิจารณาโดยใช้เกณฑ์ภายนอก
(External frame of reference) อีกลักษณะได้จากการรวมคะแนนในแต่ละคอลัมภ์
(Column) ของแบบฟอร์มการคิดคะแนน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ส่วนย่อยที่ 1 ได้จากการรวมคะแนนของแถวที่ 1 แสดงให้เห็นถึงอัตมโนทัศน์
ด้านความเป็นเอกลักษณ์ คะแนนเต็ม 150 คะแนน

ส่วนย่อยที่ 2 ได้จากการรวมคะแนนของแถวที่ 2 แสดงให้เห็นถึงอัตมโนทัศน์
ด้านความพึงพอใจในตนเอง คะแนนเต็ม 150 คะแนน

ส่วนย่อยที่ 3 ได้จากการรวมคะแนนของแถวที่ 3 แสดงให้เห็นถึงอัตมโนทัศน์
ด้านพฤติกรรมที่คนแสดงออก คะแนนเต็ม 150 คะแนน

- ส่วนข้อที่ 4 ได้จากการรวมคะแนนของคอลัมน์ที่ 1 แสดงให้เห็นถึงอัครมโนทัศน์
ด้านร่างกาย คะแนนเต็ม 90 คะแนน
- ส่วนข้อที่ 5 ได้จากการรวมคะแนนของคอลัมน์ที่ 2 แสดงให้เห็นถึงอัครมโนทัศน์
ด้านศีลธรรมจรรยา คะแนนเต็ม 90 คะแนน
- ส่วนข้อที่ 6 ได้จากการรวมคะแนนของคอลัมน์ที่ 3 แสดงให้เห็นถึงอัครมโนทัศน์
ด้านส่วนตัว คะแนนเต็ม 90 คะแนน
- ส่วนข้อที่ 7 ได้จากการรวมคะแนนของคอลัมน์ที่ 4 แสดงให้เห็นถึงอัครมโนทัศน์
ด้านครอบครัว คะแนนเต็ม 90 คะแนน
- ส่วนข้อที่ 8 ได้จากการรวมคะแนนของคอลัมน์ที่ 5 แสดงให้เห็นถึงอัครมโนทัศน์
ด้านสังคม คะแนนเต็ม 90 คะแนน

คุณภาพของเครื่องมือ

การหาคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแบบวัดนี้มาปรับปรุง
ภาษาให้เหมาะสมกับวัยผู้ใหญ่ โดยทดสอบความเข้าใจภาษากับกลุ่มวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่ทำงาน
แล้ว (20-40 ปี) ที่มีใช้กลุ่มตัวอย่างจริงจำนวน 20 คน หลังการปรับปรุงแก้ไขภาษาแล้ว
ได้นำแบบวัดดังกล่าวไปหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

1. หาค่าความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยได้นำแบบวัด
อัครมโนทัศน์จากงานวิจัยของวิกรมล บรรหาร (2534) ที่ปรับปรุงเนื้อหาให้เหมาะสมกับ
กลุ่มตัวอย่างไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจากภาควิชาจิตวิทยาจำนวน 3 ท่าน (ภาคผนวก ก) ตรวจสอบ
เนื้อหา ภาษา และสำนวนที่ใช้ แล้วนำความคิดเห็นดังกล่าวมาปรับปรุงแก้ไขแบบวัด
ก่อนนำไปใช้กับกลุ่มที่มีใช้กลุ่มตัวอย่างจริงจำนวน 40 คน

2. การหาค่าอำนาจจำแนกกลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ โดยใช้เทคนิค 27 % แล้วทดสอบ
ความแตกต่างด้วยค่าที (t-test) ที่ระดับนัยสำคัญ .05 จากกลุ่มวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่ทำงาน
(20-40 ปี) ที่มีใช้กลุ่มตัวอย่างจริงจำนวน 40 คน

3. หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของข้อคำถามแต่ละข้อกับคะแนน
ของแบบวัดทั้งฉบับ (Corrected Item-total Correlation) กำหนดระดับความมี
นัยสำคัญที่ .05 คัดเลือกเฉพาะข้อที่มีค่าความสัมพันธ์ตั้งแต่ .20 ขึ้นไป พบว่าข้อคำถามทั้ง
100 ข้อ มีค่าความสัมพันธ์ตั้งแต่ .20 ถึง .72 ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความตรงภายในของแบบวัดอิคิมโนทัศน์

มาตร/รายข้อ	กลุ่มวิเคราะห์				t	ค่าสัมพันธ ระหว่างคะแนน รายข้อกับคะแนนรวม
	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ			
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD		
1. ฉันเป็นคนแข็งแรง	3.93	1.07	1.57	0.76	2.21 ^{**}	0.34 ^{**}
2. ฉันชอบให้ตัวเองดูดีและเรียบร้อย	4.43	0.65	1.58	0.76	2.76 ^{**}	0.38 ^{**}
3. ฉันเป็นคนมีเสน่ห์ดึงดูดความสนใจ	2.86	0.95	1.61	0.80	2.39 ^{**}	0.36 ^{**}
4. ฉันมีอาการเจ็บปวดความรำคาญอยู่เป็นประจำ	4.08	0.72	1.37	1.08	2.49 ^{**}	0.34 ^{**}
5. ฉันว่าตนเองเป็นคนไม่ค่อยเรียบร้อย	3.50	1.16	1.65	1.16	2.40 ^{**}	0.41 ^{**}
6. ฉันรู้สึกเหมือนเป็นคนป่วยตลอดเวลา	3.28	0.61	1.63	0.68	2.93 ^{**}	0.38 ^{**}
7. ฉันไม่อ้วนหรือผอมเกินไป	4.21	1.12	1.35	1.05	2.38 ^{**}	0.41 ^{**}
8. ฉันไม่สูงหรือเตี้ยเกินไป	4.07	0.92	1.50	1.10	2.75 ^{**}	0.32 ^{**}
9. ฉันชอบรูปร่างตนเองอย่างที่เป็นอย่างนี้	4.50	0.94	1.23	1.21	3.67 ^{**}	0.51 ^{**}
10. ฉันรู้สึกไม่สบายดีเท่าที่ควร	4.07	1.34	1.50	0.86	2.40 ^{**}	0.34 ^{**}
11. ฉันอยากเปลี่ยนแปลงบางส่วนของร่างกาย	4.07	1.44	1.15	1.35	2.97 ^{**}	0.28 ^{**}
12. ฉันน่าจะมีเสน่ห์มากกว่านี้	3.28	1.49	1.92	1.20	3.78 ^{**}	0.34 ^{**}
13. ฉันดูแลสุขภาพของตนเองเป็นอย่างดี	4.50	0.85	1.15	0.88	4.70 ^{**}	0.72 ^{**}
14. ฉันรู้สึกสบายดีอยู่เสมอ	3.92	1.21	1.23	0.91	2.89 ^{**}	0.49 ^{**}
15. ฉันพยายามดูแลตนเองให้หน้าตาดีอยู่เสมอ	4.57	0.51	1.42	0.76	5.68 ^{**}	0.61 ^{**}
16. ฉันไม่เก่งในการเล่นกีฬา	3.07	1.21	2.92	1.09	3.38 ^{**}	0.22 ^{**}
17. ฉันเป็นคนขี้ขาม	4.14	0.86	1.73	1.00	2.56 ^{**}	0.39 ^{**}
18. ฉันเป็นคนที่ไม่สบาย	3.43	1.39	1.19	1.13	3.54 ^{**}	0.20 ^{**}
19. ฉันเป็นคนดีพอสมควร	4.00	0.78	1.42	0.70	2.30 ^{**}	0.29 ^{**}
20. ฉันเป็นคนเคร่งศาสนา	3.00	1.30	1.69	1.01	2.01 ^{**}	0.20 ^{**}
21. ฉันเป็นคนขี้อิสต์	4.07	0.83	1.77	0.95	3.04 ^{**}	0.21 ^{**}

มาตร/รายชื่อ	กลุ่มวิเคราะห์				t	ค่าสหสัมพันธ์ ระหว่างคะแนน รายข้อกับคะแนนรวม
	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ			
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD		
22. ฉันเป็นคนไม่มีศีลธรรม	4.64	1.08	1.46	0.71	2.35 ^{**}	0.20 ^{**}
23. ฉันรู้สึกว่าคุณเป็นคนไม่ดี	4.93	0.27	1.07	0.98	4.17 ^{**}	0.58 ^{**}
24. ฉันเป็นคนไม่เคร่งครัดในศีลธรรม	4.00	1.24	1.84	0.83	2.21 ^{**}	0.32 ^{**}
25. ฉันพอใจในการกระทำตามหลัก ศีลธรรมของฉัน	4.00	0.96	1.42	0.70	2.17 ^{**}	0.40 ^{**}
26. ฉันปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนามากเท่า ที่ตนเองอยากจะทำ	4.07	0.73	1.46	0.76	2.48 ^{**}	0.36 ^{**}
27. ฉันพอใจในการบำเพ็ญตนทางศาสนา	4.00	0.96	3.15	0.88	2.73 ^{**}	0.30 ^{**}
28. ฉันอยากให้ตนเองมีความน่าเชื่อถือ มากกว่านี้	3.92	1.44	1.35	0.75	3.73 ^{**}	0.32 ^{**}
29. ฉันควรจะไปโบสถ์หรือวัดให้มากกว่านี้	3.50	1.16	1.54	1.10	2.10 ^{**}	0.30 ^{**}
30. ฉันไม่ควรพูดปด	3.78	1.42	1.58	1.06	1.79 ^{**}	0.24 ^{**}
31. ฉันปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนา	3.50	0.76	1.07	0.74	1.69 ^{**}	0.40 ^{**}
32. ปกติแล้วฉันจะทำแต่สิ่งที่ถูกต้องเสมอ	4.07	0.82	1.27	0.83	2.92 ^{**}	0.32 ^{**}
33. ฉันพยายามแก้ไขเมื่อตนเองทำผิด	4.50	0.85	1.54	0.98	3.21 ^{**}	0.41 ^{**}
34. บางครั้งฉันมักใช้วิธีการที่ไม่ถูกต้อง เพื่อความก้าวหน้า	4.50	0.76	1.73	1.02	2.72 ^{**}	0.35 ^{**}
35. บางครั้งฉันทำในสิ่งที่เลวร้ายอย่างมาก	4.36	0.75	1.96	1.18	2.29 ^{**}	0.28 ^{**}
36. ฉันมีความลำบากใจในการที่จะทำสิ่ง ที่ถูกต้อง	4.71	0.47	1.00	0.94	3.21 ^{**}	0.39 ^{**}
37. ฉันเป็นคนร่าเริง	3.93	1.14	1.42	0.86	2.45 ^{**}	0.44 ^{**}
38. ฉันควบคุมตนเองได้ดี	4.50	0.52	1.58	0.58	5.15 ^{**}	0.54 ^{**}
39. ฉันเป็นคนสุขุมและเรียบร้อย	3.78	0.80	1.15	0.78	2.40 ^{**}	0.54 ^{**}
40. ฉันมีความรังเกียจผู้อื่น	4.36	0.75	1.31	0.97	2.18 ^{**}	0.22 ^{**}
41. ฉันเป็นคนไม่มีความสำคัญ	4.86	0.36	1.81	0.94	5.04 ^{**}	0.65 ^{**}

มาตร/รายชื่อ	กลุ่มวิเคราะห์				t	ค่าสหสัมพันธ์ ระหว่างคะแนน รายข้อกับคะแนนรวม
	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ			
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD		
42. ฉันรู้สึกว่าคุณเหมือนคนบ้า	4.78	0.43	1.15	1.05	2.69 [*]	0.59 [*]
43. ฉันพึงพอใจในตัวฉันอย่างที่ฉันอยู่	4.50	1.09	1.07	1.05	3.98 [*]	0.49 [*]
44. วันประสบความสำเร็จในทุกอย่างตามที่ ได้ตั้งเป้าหมายไว้	3.28	1.07	2.65	0.94	1.86 [*]	0.42 [*]
45. ฉันเป็นคนน่ารักเท่าที่ควรจะเป็น	3.86	0.86	2.92	0.74	3.42 [*]	0.62 [*]
46. ฉันไม่ได้เป็นอย่างที่ฉันเป็น	4.43	0.65	1.54	0.86	3.69 [*]	0.44 [*]
47. ฉันเกลียดตัวเอง	5.00	0.00	2.31	0.73	4.80 [*]	0.58 [*]
48. ฉันอยากให้ตนเองเป็นคนที่ไม่ยอม แพ้อะไรง่าย ๆ	3.78	0.97	1.61	1.02	2.52 [*]	0.28 [*]
49. ฉันสามารถที่จะเอาตัวรอดได้เสมอ ไม่ว่าสถานการณ์ใด ๆ	4.14	1.09	1.11	0.77	3.11 [*]	0.47 [*]
50. ฉันแก้ปัญหาของฉันได้อย่างง่ายดาย	3.21	0.89	1.76	0.58	2.31 [*]	0.43 [*]
51. ฉันยอมรับฟังคำติเตียนได้โดยไม่โกรธ	3.78	0.80	1.23	0.76	2.21 [*]	0.20 [*]
52. ฉันเปลี่ยนใจบ่อย ๆ	3.43	1.08	1.81	1.02	1.76 [*]	0.32 [*]
53. ฉันมักจะทำอะไรโดยไม่คิดเสียก่อน	4.57	0.65	1.34	1.13	3.05 [*]	0.54 [*]
54. ฉันพยายามที่จะหนีปัญหาต่างๆ ของ ตนเอง	3.93	1.14	1.38	0.94	2.53 [*]	0.58 [*]
55. ฉันมีครอบครัวซึ่งคอยช่วยเหลือฉัน เสมอไม่ว่าฉันมีปัญหาอะไร	4.36	0.75	1.96	1.15	4.64 [*]	0.52 [*]
56. ฉันรู้สึกว่าตนเองเป็นคนสำคัญของ ครอบครัวและเพื่อน	4.21	0.69	1.96	0.92	4.83 [*]	0.43 [*]
57. ฉันเป็นสมาชิกของครอบครัวที่มีความสุข	4.36	0.63	1.11	1.07	4.60 [*]	0.55 [*]
58. ครอบครัวของฉันไม่รักฉัน	4.93	0.27	1.38	0.94	2.75 [*]	0.39 [*]
59. เพื่อนของฉันไม่ไว้วางใจในตัวฉัน	4.50	0.85	1.85	1.08	2.10 [*]	0.31 [*]
60. ฉันรู้สึกว่าญาติพี่น้องของฉันไม่ ไว้วางใจในตัวฉัน	4.86	0.36	1.04	0.99	3.74 [*]	0.52 [*]

มาตร/รายชื่อ	กลุ่มวิเคราะห์				t	ค่าสหสัมพันธ์ ระหว่างคะแนน รายข้อกับคะแนนรวม
	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ			
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD		
61. ดันพอใจกับความสัมพันธ์ภายในครอบครัวของตน	4.86	0.36	1.50	0.86	6.97 ^{**}	0.72 ^{**}
62. ดันปฏิบัติต่อพ่อแม่อย่างดีเท่าที่ควรจะทำ (หรือเคยปฏิบัติตัวดีกับพ่อแม่ ถ้าท่านเสียชีวิตแล้ว)	4.21	1.19	1.61	0.80	1.69 ^{**}	0.47 ^{**}
63. ดันเข้าใจครอบครัวของตนเองได้ดี	4.64	0.49	1.76	0.71	4.54 ^{**}	0.48 ^{**}
64. ดันรู้สึกวิตกกังวลเป็นอย่างมากต่อการตัดสินใจของบุคคลในครอบครัว	3.28	1.33	1.07	1.05	2.51 ^{**}	0.26 ^{**}
65. ดันควรเข้าใจครอบครัวตนมากกว่านี้	3.85	1.56	1.00	1.09	2.30 ^{**}	0.26 ^{**}
66. ดันควรรักครอบครัวของตนมากกว่านี้	3.50	1.60	1.34	0.97	2.33 ^{**}	0.21 ^{**}
67. ดันพยายามปฏิบัติตนอย่างสุจริตต่อเพื่อนและครอบครัวของตน	4.36	0.84	1.73	0.92	2.17 ^{**}	0.45 ^{**}
68. ดันช่วยแบ่งเบาภาระทางบ้าน	4.64	0.63	1.50	1.07	4.24 ^{**}	0.54 ^{**}
69. ดันสนใจครอบครัวของตนอย่างแท้จริง	4.64	0.49	1.38	1.02	5.23 ^{**}	0.68 ^{**}
70. ดันมักจะทะเลาะกับสมาชิกครอบครัว	4.71	0.47	1.50	1.07	4.98 ^{**}	0.54 ^{**}
71. ดันมักจะทำตามพ่อแม่ต้องการ	4.35	0.84	1.04	0.92	2.37 ^{**}	0.34 ^{**}
72. ดันไม่ได้ปฏิบัติหรือทำตามความต้องการของตนต้องการ	4.36	0.84	1.46	0.86	3.19 ^{**}	0.58 ^{**}
73. ดันเข้ากับคนอื่นได้ง่าย	3.71	0.73	1.54	0.70	2.74 ^{**}	0.23 ^{**}
74. ดันเป็นที่นิยมในหมู่เพื่อนหญิง	3.21	1.05	1.92	0.89	2.88 ^{**}	0.21 ^{**}
75. ดันเป็นที่นิยมในหมู่เพื่อนชาย	3.43	0.85	1.61	0.94	2.77 ^{**}	0.60 ^{**}
76. ดันเกลียดทุกสิ่งทุกอย่างในโลกนี้	4.86	0.36	1.31	0.97	2.57 ^{**}	0.46 ^{**}
77. ดันไม่สนใจในสิ่งที่คนอื่นเขาทำกัน	3.86	0.95	1.46	0.90	2.28 ^{**}	0.55 ^{**}
78. ดันรู้สึกว่าคนอื่นไม่ค่อยกล้าเข้ามาเป็นมิตรกับตน	3.86	1.17	1.61	1.13	2.63 ^{**}	0.21 ^{**}

มาตร/รายชื่อ	กลุ่มวิเคราะห์				t	ค่าสหสัมพันธ์ ระหว่างคะแนน รายข้อกับคะแนนรวม
	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ			
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD		
79. ฉันสามารถสร้างความสัมพันธ์กับ บุคคลอื่นได้	4.21	0.58	3.38	0.89	3.54 ^{**}	0.51 ^{**}
80. ฉันพอใจในการวางตัวของฉันต่อคนอื่น	4.14	0.77	1.38	0.75	2.99 ^{**}	0.52 ^{**}
81. ฉันพยายามที่จะเอาใจผู้อื่นตามสมควร	3.86	0.66	3.31	0.79	2.34 ^{**}	0.32 ^{**}
82. ฉันควรจะสละภาพต่อผู้อื่นมากกว่านี้	3.86	1.17	1.88	0.95	2.08 ^{**}	0.21 ^{**}
83. ฉันไม่เก่งในการเข้าสมาคมเลย	4.50	1.16	1.07	1.02	2.15 ^{**}	0.37 ^{**}
84. ฉันควรจะเข้ากับคนอื่นได้ดีกว่านี้	4.57	1.28	1.92	0.97	3.89 ^{**}	0.25 ^{**}
85. ฉันพยายามที่จะเข้าใจในความคิดเห็น ของคนอื่น	4.42	1.09	1.35	0.85	4.25 ^{**}	0.26 ^{**}
86. ฉันสามารถมองเห็นจุดดีของทุกคนที่ ฉันพบ	3.86	0.86	1.88	0.95	3.27 ^{**}	0.41 ^{**}
87. ฉันเข้ากับคนอื่นได้ดี	3.93	0.83	1.26	0.87	2.35 ^{**}	0.52 ^{**}
88. ฉันรู้สึกอึดอัดใจเมื่ออยู่กับคนอื่น	3.86	1.23	1.50	0.86	2.97 ^{**}	0.33 ^{**}
89. ฉันไม่ยกโทษให้คนอื่นง่าย ๆ	4.14	1.66	2.69	0.93	3.19 ^{**}	0.27 ^{**}
90. ฉันรู้สึกลำบากใจที่จะพูดคุยกับคน แปลกหน้า	4.14	1.46	1.15	1.08	2.18 ^{**}	0.28 ^{**}
91. ฉันไม่ได้พูดความจริงเสมอไป	3.50	1.45	1.69	0.97	2.25 ^{**}	0.27 ^{**}
92. บางครั้งฉันนึกคิดในสิ่งที่เลวร้าย เกินกว่าที่จะบอกกล่าวแก่ผู้ใด	3.85	1.29	1.46	1.10	2.97 ^{**}	0.28 ^{**}
93. บางครั้งฉันเป็นคนโกรธง่าย	4.07	1.14	2.23	0.76	2.47 ^{**}	0.29 ^{**}
94. บางครั้งเวลาฉันรู้สึกไม่สบาย ฉัน	3.71	1.26	2.15	1.00	2.58 ^{**}	0.22 ^{**}
95. ฉันไม่ชอบทุกคนที่ฉันรู้จัก	3.36	0.63	1.15	0.83	3.49 ^{**}	0.62 ^{**}
96. ฉันนึกนินทาบ้างเป็นครั้งคราว	3.64	1.39	1.65	0.74	3.49 ^{**}	0.22 ^{**}
97. บางครั้งฉันขบขันกับเรื่องลามกอื่นได้	3.71	1.27	1.23	0.95	2.46 ^{**}	0.28 ^{**}
98. บางครั้งฉันอยากที่จะคำหรือสวด	3.57	1.56	1.92	0.97	2.88 ^{**}	0.26 ^{**}

มาตร/รายชื่อ	กลุ่มวิเคราะห์				t	ค่าสหสัมพันธ์ ระหว่างคะแนน รายข้อกับคะแนนรวม
	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ			
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD		
99. ในการเล่นเกมนินจาที่จะชนะ มากกว่าแพ้	4.00	0.96	1.23	0.95	5.43 [*]	0.39 [*]
100. บางครั้งฉันเป็นคนพลัดวันประกันพรุ่ง	3.64	1.33	1.92	0.85	3.81 [*]	0.20 [*]

*p < .05

4. การหาค่าความเที่ยง ผู้วิจัยหาค่าความเที่ยงด้วยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้เท่ากับ .92

แบบวัดการกำกับการแสดงออกของตน

Mark Snyder ได้สร้างมาตร SMS ขึ้นในปี 1974 จำนวน 25 ข้อ และได้ทำการพัฒนามาตรในปี 1985 เหลือข้อคำถาม 18 ข้อ (Gangestad and Snyder, 1985) ผู้วิจัยจึงได้นำข้อคำถามดังกล่าวมาทำการศึกษาและพัฒนามาตรวัด โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎีการกำกับการแสดงออกของตนจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งใน และต่างประเทศ ตลอดจนเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและพัฒนามาตรวัดการกำกับการแสดงออกของตน เพื่อเป็นแนวทางสร้างแบบสอบถามการกำกับการแสดงออกของตน

2. นำมาตรวัด SM ของ Snyder (1985) ซึ่งมีจำนวน 18 ข้อ มาแปลและเรียบเรียงเป็นภาษาไทย และสร้างข้อคำถามเพิ่มเติมอีกจำนวน 30 ข้อ โดยยึดหลักทฤษฎีของมาตร SM ของ Snyder (1985) ซึ่งแบ่งเป็น 3 องค์ประกอบ ดังนี้

2.1 การควบคุมการแสดงออกของตน (Expressive Self-Control) เกี่ยวข้องกับความสามารถที่จะแสดงออก ความสามารถในการเล่นเกม ซึ่งต้องการการควบคุมการแสดงออก และความสามารถที่จะซ่อนแรงจูงใจ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ดี ในที่นี้เป็นข้อที่นำมาจากมาตรวัด SM จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ 1 17 18 22 33 สร้างใหม่จำนวน 11 ข้อ ได้แก่ 2 7 8 13 26 27 37 41 45 47 รวมทั้งสิ้นเป็นจำนวน 16 ข้อ แบ่งเป็น

ข้อบกพร่องจำนวน 8 ข้อคือ 1 8 13 17 22 23 26 47 และข้อลบจำนวน 8 ข้อคือ 2 7 18 27 33 37 41 45

2.2 การแสดงตนทางสังคม (Social Stage Presence) เกี่ยวข้องกับความรู้สึกไม่ประหม่าในที่สาธารณะ การเป็นศูนย์กลางความสนใจของกลุ่ม เป็นผู้เล่าเรื่องราวต่าง ๆ ที่สนุกสนาน ในที่นี้เป็นข้อที่นำมาจากมาตรวัด SM จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ 3 4 5 10 12 16 สร้างใหม่จำนวน 10 ข้อ ได้แก่ 19 24 25 34 35 36 40 42 46 รวมทั้งสิ้นเป็นจำนวน 16 ข้อ แบ่งเป็นข้อบกพร่องจำนวน 8 ข้อคือ 3 4 12 19 24 32 34 40 และข้อลบจำนวน 8 ข้อ คือ 5 10 16 25 35 36 42 46

2.3 การแสดงออกตามความคาดหวังของคนอื่น (Other - Directed Self-presentation) เกี่ยวข้องกับความพยายามที่จะแสดงออกในสถานการณ์ทางสังคม โดยแสดงสิ่งที่ผู้อื่นคาดหวังหรือคิดว่าผู้อื่นจะชอบ ในที่นี้เป็นข้อที่นำมาจากมาตรวัด SM จำนวน 7 ข้อ ได้แก่ 6 9 11 14 15 20 43 สร้างใหม่จำนวน 9 ข้อ ได้แก่ 21 28 29 30 31 38 39 44 48 รวมทั้งสิ้นเป็นจำนวน 16 ข้อแบ่งเป็นข้อบกพร่องจำนวน 8 ข้อคือ 6 11 14 21 29 31 39 48 และข้อลบจำนวน 8 ข้อคือ 9 15 20 28 30 38 43 44

ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า Likert (Rating Scale) 5 ระดับซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนดังตารางที่ 5

คุณภาพของเครื่องมือ

1. ความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อปรับปรุงด้านเนื้อหาและภาษา แล้วจึงนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจากภาควิชาจิตวิทยาจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบเนื้อหา ภาษา และสำนวนที่ใช้ นำมาปรับปรุงอีกครั้งแล้วจึงนำไปทดลองใช้กับกลุ่มวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่ทำงานแล้ว (20-40 ปี) ที่มิใช่กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 40 คน

2. การหาอำนาจจำแนกรายข้อ โดยแบ่งกลุ่มที่มีคะแนนสูงและคะแนนต่ำแบบ 27 % แล้วทดสอบความแตกต่างของคะแนนรายข้อด้วยการทดสอบค่าที (t-test) จากกลุ่มที่มิใช่กลุ่มตัวอย่างจริงจำนวน 40 คน (ดังตารางที่ 2) คัดเลือกข้อที่มีค่านัยสำคัญตั้งแต่ .05 ลงไป

3. ค่าความสัมพันธ์ประสิทธิสัมพันธระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับคะแนนรวม (Corrected Item-total Correlation) กำหนดระดับความมีนัยสำคัญตั้งแต่ .05

คัดเลือกเฉพาะข้อที่มีค่าความสัมพันธ์ตั้งแต่ .20 ขึ้นไปจากจำนวน 48 ข้อ เหลือข้อที่มีคุณภาพจำนวน 42 ข้อซึ่งมีค่าความสัมพันธ์ตั้งแต่ .53 ถึง .97 ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความตรงภายในของแบบวัดการกำกับ การแสดงออกของตน

มาตร/รายข้อ	กลุ่มวิเคราะห์				t	ค่าสหสัมพันธ์ ระหว่างคะแนน รายข้อกับคะแนนรวม
	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ			
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD		
1. ข้าพเจ้าสามารถกล่าวสุนทรพจน์ได้ โดยไม่ต้องมีการเตรียม แม้ในหัวข้อ ที่ข้าพเจ้าแทบจะไม่มีข้อมูลเลยก็ตาม	3.27	0.70	1.80	0.67	5.83 ^{**}	0.85 ^{**}
2. ข้าพเจ้าคิดว่าข้าพเจ้าสามารถแสดง ละครเพื่อทำให้ผู้อื่นรู้สึกเพลิดเพลิน หรือประทับใจในตัวข้าพเจ้าได้	2.67	0.62	1.53	0.74	4.54 ^{**}	0.78 ^{**}
3. เมื่ออยู่ในสังคมข้าพเจ้าพยายามที่จะ ทำหรือพูดในสิ่งที่คนอื่นชื่นชอบ	3.13	0.35	2.40	0.63	3.92 ^{**}	0.74 ^{**}
4. ทุกครั้งที่ข้าพเจ้าพูดเท็จ เพื่อน ๆ จะ จับได้เสมอ	2.87	0.64	1.67	0.48	5.81 ^{**}	0.85 ^{**}
5. ข้าพเจ้ามากสามารถหัวเราะตามผู้อื่น ได้ แม้ว่าจะไม่รู้สึกขบขันก็ตาม	2.53	0.64	1.87	0.52	3.14 ^{**}	0.63 ^{**}
6. ข้าพเจ้าพบว่า การเลียนแบบการกระทำ ของผู้อื่นนั้นเป็นเรื่องฮา	2.20	0.56	1.26	0.64	4.28 ^{**}	0.74 ^{**}
7. ในงานสังสรรค์ ข้าพเจ้าจะปล่อยให้ ผู้อื่นแสดงบทบาทของเขาเต็มที่	2.80	0.52	1.60	0.63	5.68 ^{**}	0.94 ^{**}
8. ข้าพเจ้าชอบที่จะเป็นผู้ให้ความเพลิดเพลิน แก่ผู้อื่น	3.87	0.56	1.80	0.74	8.62 ^{**}	0.92 ^{**}
9. ข้าพเจ้าจะสามารถยิ้มแฉ่งแจ่มใสได้ เสมอไม่ว่าจะมีปัญหาใด ๆ เกิดขึ้น	3.07	0.59	2.27	0.96		0.61 ^{**}

มาตร/รายชื่อ	กลุ่มวิเคราะห์				t	ค่าสหสัมพันธ์ ระหว่างคะแนน รายข้อกับคะแนนรวม
	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ			
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD		
10. การทำให้ผู้อื่นชื่นชอบเป็นเรื่องง่ายสำหรับข้าพเจ้า	2.73	0.70	2.13	0.83	2.13 ^{**}	0.51 ^{**}
11. ข้าพเจ้าจะเห็นด้วยแต่เฉพาะแนวความคิดที่ข้าพเจ้าเชื่อถือเท่านั้น	2.73	0.59	1.77	0.79	3.76 ^{**}	0.72 ^{**}
12. เมื่ออยู่ในหมู่คนข้าพเจ้ารู้สึกประหม่ากลัวและแสดงออกได้ไม่ดีเท่าที่ควร	2.53	0.64	1.46	0.79	4.08 ^{**}	0.75 ^{**}
13. ข้าพเจ้าสามารถสบตาและพูดเท็จกับผู้อื่นได้อย่างหน้าซื่อ	2.53	0.64	1.67	0.62	3.78 ^{**}	0.72 ^{**}
14. ข้าพเจ้าไม่ชอบการเป็นนักแสดง	2.47	0.64	1.80	0.56	3.03 ^{**}	0.64 ^{**}
15. ข้าพเจ้าสามารถแสดงพฤติกรรมได้สอดคล้องกับสถานการณ์ต่าง ๆ เสมอ	3.07	0.26	2.40	0.74	3.31 ^{**}	0.68 ^{**}
16. ข้าพเจ้ามีปัญหาในการปรับตัวให้เข้ากับบุคคลในกลุ่มต่าง ๆ ในสถานการณ์ที่ต่างกัน	3.47	0.74	1.33	0.72	5.58 ^{**}	0.64 ^{**}
17. ในงานสังสรรค์ข้าพเจ้าพยายามทำคนให้คล้อยตามกลุ่ม	3.00	0.38	1.93	0.46	6.98 ^{**}	0.97 ^{**}
18. ข้าพเจ้าสามารถหลอกให้ผู้อื่นเชื่อว่าเป็นมิตรทั้งที่จริง ๆ แล้วข้าพเจ้าไม่ชอบเขา	3.47	0.74	1.33	0.72	6.22 ^{**}	0.96 ^{**}
19. ข้าพเจ้าไม่เก่งในการเล่นเกมที่ต้องการแสดงบทบาทต่าง ๆ	3.40	0.51	2.00	0.64	5.49 ^{**}	0.84 ^{**}
20. ข้าพเจ้าสามารถสร้างความประทับใจให้กับผู้คนรอบข้าง	3.00	0.38	2.40	0.63	3.15 ^{**}	0.65 ^{**}
21. ข้าพเจ้าชอบที่จะทำงานตามลำพัง	3.13	0.74	2.00	0.76	4.13 ^{**}	0.75 ^{**}
22. ข้าพเจ้าไม่ชอบใส่หน้ากากเข้าหากัน	2.00	0.93	1.16	0.64	2.88 ^{**}	0.62 ^{**}

มาตร/รายชื่อ	กลุ่มวิเคราะห์				t	ค่าสหสัมพันธ์ ระหว่างคะแนน รายข้อกับคะแนนรวม
	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ			
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD		
23. ข้าพเจ้าแต่งกายตามที่ตนเองชอบ โดยไม่สนใจคำวิพากษ์วิจารณ์ของผู้อื่น	2.27	0.70	1.20	0.67	4.26 [*]	0.76 [*]
24. เมื่อข้าพเจ้าไม่แน่ใจว่าจะแสดงออก อย่างไรในสถานการณ์นั้น ข้าพเจ้า มักจะสังเกตพฤติกรรมของผู้อื่นเพื่อ เป็นแนวทางเสมอ	3.33	1.18	1.73	0.70	4.52 [*]	0.78 [*]
25. ข้าพเจ้าไม่ชอบแสดงออกตามความ คาดหวังของผู้อื่น	2.70	0.38	1.14	0.74	7.28 [*]	0.89 [*]
26. ข้าพเจ้ามักจะใส่ใจต่อความรู้สึก ของผู้อื่น	3.13	0.52	1.93	0.46	6.74 [*]	0.88 [*]
27. ข้าพเจ้ารู้สึกมีความสุขกับการได้ เป็นผู้เล่าเรื่องสนุกสนาน	3.00	0.59	1.93	0.53	5.20 [*]	0.95 [*]
28. ข้าพเจ้าสามารถพูดคุยกับคนที่ ข้าพเจ้าไม่ชอบได้อย่างสนิทสนม	2.80	0.68	2.07	0.46	3.48 [*]	0.69 [*]
29. ข้าพเจ้ารู้สึกภูมิใจที่การเป็นจุด สนใจของกลุ่มเป็นเหตุให้ข้าพเจ้า ได้รับการเลือกเป็นผู้นำ	2.73	0.59	2.17	0.74	2.30 [*]	0.54 [*]
30. ข้าพเจ้าไม่ชอบการพบปะสังสรรค์	3.00	0.38	1.87	0.52	2.24 [*]	0.53 [*]
31. การเข้าร่วมกิจกรรมเป็นเรื่องที่น่า เบื่อหน่าย	2.93	0.46	2.53	0.52	2.24 [*]	0.53 [*]
32. ข้าพเจ้ามักจะเลือกคบเพื่อนที่มี ความชอบและการให้คุณค่าต่อสิ่ง ต่าง ๆ สอดคล้องกับข้าพเจ้าเท่านั้น	3.07	0.46	2.40	0.74	2.98 [*]	0.64 [*]
33. ข้าพเจ้าชอบที่จะนำคำที่ผู้อื่นชอบพูด มาใช้ในการสนทนาเสมอ	2.47	0.64	1.77	0.70	2.85 [*]	0.62 [*]

มาตร/รายชื่อ	กลุ่มวิเคราะห์				t	ค่าสัมพันธ ระหว่างคะแนน รายข้อกับคะแนนรวม
	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ			
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD		
34. ข้าพเจ้าเชื่อคำสัพาทิตที่ว่า "เข้าเมืองตาหลิ่วต้องหลิวตาตาม"	2.93	0.46	1.46	0.83	5.98 [*]	0.86 [*]
35. ข้าพเจ้ารู้สึกว่างานบริการเป็นงาน ที่ไม่เหมาะกับข้าพเจ้า	2.80	0.56	1.47	0.52	6.73 [*]	0.88 [*]
36. เวลาไปงานสังสรรค์ ข้าพเจ้าไม่ ชอบทำตัวให้ดูเด่นในงาน	2.80	0.68	1.87	0.35	4.74 [*]	0.63 [*]
37. เมื่อข้าพเจ้าคิดว่าข้าพเจ้าทำสิ่งที่ ถูกต้องแล้ว ข้าพเจ้าจะไม่สนใจ ความคิดของผู้อื่นเลย	4.40	0.74	1.47	0.64	11.59 [*]	0.95 [*]
38. ข้าพเจ้าไม่ชอบการเอาอกเอาใจผู้อื่น	3.27	0.79	2.20	0.41	4.66 [*]	0.79 [*]
39. ข้าพเจ้ารู้สึกอึดอัดใจอย่างมากที่ ต้องพูดคุยกับคนที่ข้าพเจ้าไม่ชอบ	2.53	0.64	1.93	0.59	2.66 [*]	0.59 [*]
40. มันไม่ง่ายเลยที่จะทำให้ผู้อื่นมาก สนใจข้าพเจ้า	2.67	0.72	2.13	0.35	2.57 [*]	0.58 [*]
41. ข้าพเจ้ารู้สึกสนุกสนานกับงานที่จะ ต้องพบปะผู้คนต่าง ๆ	3.00	0.54	2.20	0.41	4.58 [*]	0.78 [*]
42. เมื่อผู้อื่นต้องการให้ข้าพเจ้าทำสิ่ง ใด ข้าพเจ้ามักทำสิ่งนั้นเสมอ	3.47	0.64	1.13	0.64	10.00 [*]	0.94 [*]

*p<.05

4. การหาค่าความเที่ยง ผู้วิจัยวิเคราะห์ความเที่ยงของแบบทดสอบโดยการหา
ความสอดคล้องภายในของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้เท่ากับ .76

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ขอบหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย แล้วส่งไปยังหน่วยงานต่างๆ ทั้งของรัฐและเอกชนที่ได้รับการคัดเลือกเพื่อขอความร่วมมือในการวิจัย
2. ติดต่อหน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ และองค์กรเอกชนดังกล่าวเพื่อขอรายชื่อและข้อมูลทั่วไป แล้วจึงคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างประชากรที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์กล่าวคือเป็นบุคคลที่มีอายุระหว่าง 20-40 ปี สำเร็จการศึกษาตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาจนถึงชั้นสูงกว่าปริญญาตรี แบ่งเป็นเพศชายและหญิงจำนวนเท่า ๆ กัน
3. นำแบบสอบถามที่ใส่รหัสเรียบร้อยแล้วไปให้เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการขอความร่วมมือในการทำวิจัยเพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ได้คัดเลือกไว้ตามสัดส่วนที่คำนวณได้ในแต่ละหน่วยงาน (ดังตารางที่ 9)

ตารางที่ 9 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวนรายชื่อที่ขอและจำนวนที่ส่งแบบสอบถาม

หน่วยงาน	ตัวอย่าง	รายชื่อที่ขอ	ส่งแบบสอบถาม
1. <u>รัฐบาล</u>			
1.1 สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา			
กระทรวงสาธารณสุข	10	30	20
1.2 กรมศุลกากร กระทรวงการคลัง	10	30	20
1.3 กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ	10	30	20
2. <u>รัฐวิสาหกิจ</u>			
ธนาคารกรุงไทย จำกัด (สำนักงานใหญ่)	10	30	20
3. <u>เอกชน</u>			
3.1 บริษัท แป้งแหลมทอง จำกัด	10	30	20
3.2 บริษัท ห้างสรรพสินค้า โรบินสัน จำกัด (มหาชน)	10	30	20
3.3 บริษัท เอเชียนกลาสไฟเบอร์ อินดัสตรี จำกัด	10	30	20

3.4	บริษัท เงินทุนหลักทรัพย์ เอส ซี เอฟ จำกัด	10	30	20
3.5	ห้างหุ้นส่วนจำกัด ไทยป่า	10	30	20
3.6	บริษัท พัฒนกลการ จำกัด	10	30	20
3.7	บริษัท เฮเนอรัล อโกร จำกัด	10	30	20
3.8	บริษัท ยูนิคอร์ค จำกัด	10	30	20
3.9	บริษัท ธนาบุตร จำกัด (สาขา 2)	10	30	20
3.10	บริษัท เงินทุนหลักทรัพย์นวมณิช จำกัด	10	30	20
3.11	ธนาคาร นครหลวงไทย จำกัด (สำนักงานใหญ่)	10	30	20
3.12	บริษัท อีฟ มิเชล จำกัด	10	30	20
3.13	บริษัท คอนโทรล คาต้า (ประเทศไทย) จำกัด	10	30	20
3.14	โรงพยาบาล บำรุงราษฎร์	10	30	20
3.15	บริษัท ธนลักษณ์ จำกัด	10	30	20
3.16	ดีไซน์ โดเรคชั่น	10	30	20

รวม

200

600

400

4. หลังจากนั้นประมาณ 1 สัปดาห์ ผู้วิจัยได้ขอให้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดิมตอบแบบสอบถามเฉพาะเรื่องการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ตามการรับรู้ของตนเองซ้ำอีกครั้งหนึ่ง เพื่อทดสอบความคงที่ของข้อมูล หลังจากนั้นได้นำผลที่ได้จากการทดสอบในครั้งแรกมาเปรียบเทียบกับผลที่ได้ในการทดสอบครั้งที่ 2 แล้วคัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่มีความคงที่ในการตอบเท่านั้นไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป ซึ่งผู้วิจัยเริ่มแจกแบบสอบถามตั้งแต่วันที่ 10 ถึง 15 พฤศจิกายน 2536 และได้รับคืนภายในวันที่ 15 ถึง 25 ธันวาคม 2536

จากการแจกแบบสอบถามทั้งหมด 400 ฉบับ ได้รับคืนมา 380 ฉบับ มีแบบสอบถามที่ตรงตามคุณสมบัติและตอบครบถ้วนทุกคำถาม 365 ฉบับ และมีความคงที่ในการตอบแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ตามการรับรู้ของตนเพียง 342 ฉบับ คัดเลือกแบบสอบถามโดยจำแนกตามการอบรมเลี้ยงดูทั้ง 6 แบบมา 200 ฉบับเพื่อนำไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยนำข้อมูลไปวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป
เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ : SPSS/PC+ (Statistical Package for Social
Science Version/Personal Computer Plus) โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. คำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างตัวแปรทำนายและตัวแปร
เกณฑ์และหาค่าความมีนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์ โดยใช้ t-test
3. คำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เพื่อค้นหาตัวแปรที่มีอำนาจในการ
พยากรณ์การกำกับการแสดงออกของตนเองของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่ทำงานแล้ว โดยใช้วิธีการ
ถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปร (Stepwise Multiple Regression Analysis)
4. สร้างสมการการทำนายตัวแปรเกณฑ์ ทั้งในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน
และความคลาดเคลื่อนของสมการทำนาย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย